

BU KARAR DANISTAY 13.DAIRESI'NCE IPTAL EDILMISTIR. REKABET KURULU'NUN AYNI KONUYA ILISKIN 05.01.2006 TARİH VE 06-02/49-10 NOLU KARARINA İNTERNET SAYFAMIZDAKI KARAR ARAMA BÖLÜMÜNDEN ERİŞEBİLİRSİNİZ.

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D1/1/Ç.D.-98/5

Karar Sayısı : 00-42/453-247

Karar Tarihi : 02.11.2000

Dosya Konusu : Boztekin Otomotiv ve Tekstil San.ve Tic.A.Ş., Acar Kaporta ve Plastik San. ve Tic. A.Ş. ve Kısmet Otomotiv Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. ile Oyak Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.'yi Kanun'un 4 üncü ve 6 ncı maddelerini ihlal ettiklerine ilişkin şikayeti, MAİS hakkında resen açılan soruşturma ve MAİS'in yetkili satıcılık ve yetkili atelyelik sözleşmelerine ilişkin 05.05.1998 tarihli menfi tespit başvurusunun değerlendirilmesi.

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU.

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- SORUŞTURMA HEYETİ

Soruşturma Heyeti Başkanı: Dr. Kemal EROL

Raportörler: Ali ILICAK, Serpil ÇINAROĞLU, M. Haluk ARI

C- ŞİKAYETÇİLER

Boztekin Otomotiv ve Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

Vakıf Mahallesi Vezir Sokak No: 11 16375 Yıldırım/BURSA

Acar Kaporta ve Plastik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

Çalı Sanayi Bölgesi Bursa Caddesi No: 92 BURSA

Kısmet Otomotiv Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

Ankara Asfaltı 9. Km. Opet Karşısı No: 803/B BURSA

Vekilleri:

Av. Prof. Dr. Yılmaz ASLAN

Çıkıntı Sok. Altıparmak Sitesi C Blok D.21 Altıparmak-BURSA

D- HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN TARAF

Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış Anonim Şirketi

Büyükdere Caddesi No: 175 İSTANBUL

Vekili:

Av. Doç. Dr. Nurkut İNAN

Cinnah Cad. 31/B/1 06680 Çankaya-ANKARA

E- İDDİALARIN ÖZETİ

Şikayetçiler Boztekin Otomotiv ve Tekstil San.ve Tic.A.Ş.¹, Acar Kaporta ve Plastik San. ve Tic. A.Ş.² ve Kısmet Otomotiv Sanayi ve Tic. A.Ş.³ Bursa'da kurulu,

¹ Kararın bundan sonraki bölümlerinde kısaca "BOZTEKİN" olarak anılacaktır.

² Kararın bundan sonraki bölümlerinde kısaca "ACAR" olarak anılacaktır.

³ Kararın bundan sonraki bölümlerinde kısaca "KISMET" olarak anılacaktır.

çeşitli otomobil markaları için yedek kaporta parçaları üretiminde bulunan teşebbüslerdir. Şikayetçi teşebbüsler tarafından müşterek olarak verilen ve MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.⁴ ile Oyak Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.'nin⁵ Kanun'un 4 üncü ve 6 ncı maddelerini ihlal ettiklerine ilişkin şikayet dilekçesinde özetle;

MAİS ve OYAK RENAULT'nun, kendi adlarına tescilli parçalarla iltibas teşkil edecek şekilde kaporta parçaları ürettikleri iddiasıyla BOZTEKİN ve ACAR aleyhine çeşitli adliye mahkemelerinde haksız rekabet davaları açtıkları, bunlardan İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde BOZTEKİN aleyhine açılan davada, haksız rekabet eyleminin oluştuğuna karar verilerek üretimin durdurulmasına, kalıplara el konulmasına hükmedildiği, Yargıtay'ın onaması sonucunda kesinleşen karar için icra işlemlerinin yapıldığı, diğer davanın sürdüğü, söz konusu davaların sadece imalatçı işletmelere karşı değil, İstanbul'da bulunan bağımsız yedek parça satıcılarına karşı da açıldığı ifade edilmekte ve bu davalar dışında, yedek parça satıcılarına da baskı yapıldığı ve Renault orjinal yedek parçaları satın almak isteyen bağımsız yedek parça satıcılarına başka marka yedek parçaları satmamaları koşulu ile mal verildiği, aksi halde Renault orjinal parçalarının kendilerine satılmayacağına söylendiği, bunlardan ayrı olarak MAİS ve OYAK RENAULT'nun, Renault markalı otomobillerde kullanılan yedek parçalar pazarı ve kullanılmamış otomobil satış pazarında rekabeti engellemeye yönelik davranışlar içerisinde bulunduğu ileri sürülerek, sonuçta;

- OYAK RENAULT-MAİS'in yedek kaporta parçaları üreten işletmelere uyguladığı ve Kanun'un 6 ncı maddesine giren eylemlerinin yasaklanması ve Kanun'un 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre para cezası verilmesi, bu işletmelerin üretim ve satışlarını durdurmak için yaptığı işlemlerden vazgeçmesi için Kanun'un 17 nci maddesi a bendine göre süreli para cezası verilmesi,

- OYAK RENAULT-MAİS'in, Renault, Renault 12, R9, R12 gibi kelime ve işaretlerin ürünlerin üretici firması hakkında yanıltıcı olmamak ve üretici firmaların kendi markaları ile birlikte ve sadece bu parçaların hangi markanın hangi tipine uyduğunu belirtme amacı ile kullanılmasına engel olmamasının emredilmesi,

- OYAK RENAULT-MAİS'in yedek parça satıcılarına karşı yapmış olduğu Kanun'un 6 ncı maddesini ihlal eden eylemlerinin yasaklanması, orjinal parça satarken ek yükümlülük yüklemesinin ve rakip ürünleri almamaları şartının ileri sürmesinin yasaklanması ve 6 ncı maddeyi ihlal eden bu eylemleri nedeniyle 16 ncı maddenin ikinci fıkrasına göre para cezası verilmesi,

- OYAK RENAULT-MAİS'in bağımsız bakım ve onarım atelyelerine karşı yaptığı 6 ncı maddeyi ihlal eden eylemlerinin yasaklanması ve bunların kendi işletme adları ile birlikte ve sadece kendi uzmanlık alanlarını gösterme gayesiyle ve yetkili servis izlenimi yaratmamak üzere Renault, Renault 12, R9, R12 gibi kelime ve işaretleri kullanmalarını engellememesinin emredilmesi,

- OYAK RENAULT-MAİS'in yetkili satıcılarla ve yetkili atelyelerle yapmış olduğu sözleşmeler Kanun'un 4 üncü maddesine aykırı olduğundan ihlale son verilmesi ve 16 ncı maddenin ikinci fıkrasına göre para cezası verilmesi,

⁴ Kararın bundan sonraki bölümlerinde kısaca "MAİS" olarak anılacaktır.

⁵ Kararın bundan sonraki bölümlerinde kısaca "OYAK RENAULT" olarak anılacaktır.

- Kanun'un ihlal edilmesinden önceki durumu koruyucu olmak kaydıyla, OYAK RENAULT-MAİS'in, BOZTEKİN ve ACAR işletmelerinin üretim ve satışlarını durdurmak üzere yapmış olduğu işlemlerden vazgeçmesi için belirli bir süre verilerek bu süre içinde vazgeçmezse sürenin sona ermesinden itibaren Kanun'un 17 nci maddesi a bendine göre süreli para cezası verilmesi

talep edilmiştir.

Her ne kadar önaraştırma yukarıda değinilen dilekçe üzerine başlatılmışsa da anılan teşebbüslerin ileri sürdükleri iddialardan bazılarında doğrudan menfaatleri olduğu görülerek, yalnızca bu iddialarla ilgili olarak şikayetçi sıfatını kazanabilecekleri kabul edilmiş ve bu nedenle soruşturma safhası, şikayet üzerine yapılan inceleme ve resen yapılan inceleme olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Buna göre dilekçede değinilen "hakim durumu kötüye kullanarak rakipleri piyasadan silme" ve "bağımsız yedek parçacılara baskı uygulayarak şikayetçilerin ürünlerini almalarını engelleme" yönündeki iddialar şikayet üzerine yapılan inceleme olarak ele alınmıştır.

Şikayet dilekçesinde yer alan, rakip teşebbüslerden temin edilen yedek parçaların yetkili satıcılara kullandırılmaması ve yetkili satıcılık ile yetkili atelyelik sözleşmelerinde bulunan rekabet kurallarına aykırı nitelikteki hükümlere ilişkin iddialar ise ihbar kabul edilerek resen incelenmiştir. Önaraştırma ve soruşturma aşamalarında yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen;

- otomobil ve yedek parça satışında yetkili satıcıların uygulayacakları yeniden satış fiyatının MAİS tarafından belirlenmesi,
- yetkili satıcıların eşdeğer kalitedeki rakip yedek parçaları kullanımının engellenmesi ve,
- Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği ile filo satışlarında yetkili satıcıların pazarlarının kısıtlanması ve yapacakları indirim oranlarının belirlenmesi

hususları da resen incelemeye alınmıştır.

F- DOSYA EVRELERİ

- Şikayet dilekçesinin Rekabet Kurumu'na intikali üzerine, Rekabet Kurulu'nun 07.05.1998 tarihli toplantısında 4054 sayılı Kanun'un 40/1 inci maddesi uyarınca konuya ilişkin olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

- Önaraştırma sonucunda Kurum raportörlerince düzenlenen 23.02.1999 tarih ve D1/2/ÜG-99/1 sayılı Önaraştırma Raporu, Rekabet Kurulu'nun 25.02.1999 tarihli toplantısında görüşülmüş ve şikayet edilen teşebbüslerden Renault marka otomobil ve yedek parçalarının pazarlanması ve satışı ile ilgili faaliyetlerde bulunan MAİS hakkında soruşturma açılmış, bu ürünlerin sadece üretimi ve ithalatıyla uğraşan OYAK RENAULT soruşturma kapsamı dışında bırakılmıştır. MAİS'de yapılan yerinde incelemede elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde şikayet konusu iddialardan başka bulgulara da rastlandığından söz konusu teşebbüs hakkında ayrıca diğer bazı iddialar da resen soruşturma kapsamına alınmıştır.

- Rekabet Kurulu'nun "daha önceden inceleme, önaraştırma ve soruşturmaları devam eden teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin muafiyet ve/ veya menfi tespit taleplerinin, yürüyen mevcut dosyaları ile birleştirilerek değerlendirilmesine" ilişkin 72/559 sayı ve 02.07.1998 tarihli kararı göz önünde bulundurularak, MAİS Motorlu

Araçlar İmal ve Satış A.Ş. tarafından 05.05.1998 tarih ve 1162 sayılı dilekçe ile Yetkili Satıcılık Sözleşmesi, 05.05.1998 tarih ve 1161 sayılı dilekçe ile de Yetkili Atelye Sözleşmesi için yapılan menfi tespit başvuruları teşebbüs hakkında yürütülen bu soruşturma dosyasında değerlendirilmiştir

- 10.03.1999 tarihinde, Kanun'un 43/2 nci maddesi uyarınca MAİS'e soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir.

- 09.04.1999 tarihli MAİS'in talebi üzerine savunma hakkının en geniş biçimde kullanılabilmesi için, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ihtiva eden bildirim 12.04.1999 tarihinde tekrar gönderilmiştir.

- Hakkında soruşturma açılan teşebbüsün ilk yazılı savunması yasal süre içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- Rekabet Kurulu'nun 24.08.1999 tarihli toplantısında Kanun'un 43 üncü maddesi hükmü uyarınca soruşturmanın süresi altı (6) ay uzatılmıştır.

- Soruşturma Heyeti'nce tamamlanan 24.02.2000 tarih ve A.I./00-2 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1 inci maddesi uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraflardan 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenilmiştir.

- Soruşturma Raporu'nun tebliğini takiben, MAİS, savunma süresinin Kanun'un 45 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 30 gün uzatılmasını talep etmiştir. Bu talep Kurul tarafından kabul edilmiş, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsün ikinci savunma yazısı da yasal süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- Şikayetçi vekilinin 31.03.2000 tarihli yazı ile soruşturmaya aktif olarak katılabilmek ve delil sunabilmek için dosyayı inceleme talebi, Kurul'un 09.05.2000 tarihli toplantısında görüşülmüş ve gizlilik derecesi olan bilgi ve belgelerin çıkartılması suretiyle şikayetçi vekilinin dosyayı inceleme talebi kabul edilmiştir.

- 10.05.2000 tarihli yazı ile şikayetçiye 30 gün süre verilerek bu süre içerisinde Kurum'a gelerek gizlilik derecesi olan bilgi ve belgelerin çıkarılması suretiyle dosyayı incelemesi ve görüşünü sunması gerektiği bildirilmiştir. Şikayetçiler vekili Av. Yılmaz Aslan 27.05.2000 günü Kurum binasında dosyanın tümünü incelemiş, istediği belgelerin fotokopisi kendisine verilmiştir.

- Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45/2 nci maddesi uyarınca, 29.06.2000 tarihinde tüm Kurul üyeleri ve taraflara tebliğ edilmiştir.

- Ek Görüş'ün tebliğini takiben hakkında soruşturma yürütülen teşebbüs savunma süresinin Kanun'un 45 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 30 gün uzatılmasını talep etmiştir. MAİS'in bu talebi Kurul tarafından kabul edilmiştir.

- MAİS'in ve şikayetçilerin Ek Yazılı Görüş'e karşı cevapları yasal süresi içinde Rekabet Kurumu'na intikal etmiştir.

- Rekabet Kurulu'nun 05.09.2000 tarih ve 00-33 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 23.10.2000 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı 23.10.2000 günü şikayetçilerden BOZTEKİN, ACAR ve KISMET temsilcisi Av. Prof. Dr. Yılmaz ASLAN

ve Bora BOZTEKİN ile MAİS temsilcileri Av. Doç. Dr. Nurkut İNAN, Av. Ayhan ÖZSARAÇOĞLU ve Av. Haluk ERUYGUR'un katılımları ile yapılmıştır.

- Rekabet Kurulu'nun 02.11.2000 günlü toplantısında verilen 00-42/453-247 sayılı nihai karar, 06.11.2000 tarihli tefhim toplantısında MAİS temsilcileri Av. Doç.Dr. Nurkut İNAN, Av. Ayhan ÖZSARAÇOĞLU ve Av. Haluk ERUYGUR huzurunda okunarak tefhim edilmiştir.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Şikayetçilerin iddiaları ile ilgili olarak:

- MAİS'in haksız rekabete neden olduğunu düşündüğü bir takım eylemleri hukuksal yollarla sona erdirmeye çalışmasının ve açılan dava sonucunda mahkemenin şikayetçinin haksız rekabette bulunduğunu tespit etmesi ve Yargıtay'ın bu kararı onaması sonucunda söz konusu teşebbüsün üretiminin durdurulması ve ürünlerini satan bazı yedek parça satıcılarının da hukuki yaptırımlara maruz kalmalarının, MAİS'in ya da soruşturma kapsamına alınmayan OYAK RENAULT'nun hakim durumlarını kötüye kullanmaları olarak değerlendirilemeyeceği,

- Kanun ile düzenlenen bir hakkın yargı kararı ve kamu gücü ile korunmasının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6 ncı maddesi ile yasaklanmadığı, bu nedenle şikayetçilerin mahkeme kararına dayanılarak yapılan işlemlerin durdurulmasına dair istemlerinin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği,

- ATAD'ın ilgili kararlarında da belirtildiği gibi bu eylemlerin hakim durumu kötüye kullanma örneği olarak kabul edilemeyeceği,

- şikayetçilerin ürünlerinin bağımsız yedek parça satıcıları tarafından alınmasının MAİS tarafından zorlaştırıldığı, Renault orijinal yedek parçaları satın almak isteyen bağımsız yedek parça satıcılarına başka marka yedek parçaları satmamaları koşulu ile mal verildiği, aksi halde Renault orijinal parçalarının kendilerine satılmayacağını söylediği iddialarının tespit edilemediği

gerekçeleriyle şikayetin reddi gerektiği düşünülmüştür.

Bununla birlikte Raportörler MAİS'in aşağıda sıralanan davranışlarının Kanun'u ihlal ettiği sonucuna varmışlardır:

- Onarımda kullanılan yedek parça piyasasında yeniden satış fiyatının tespit edilmesi,

- Filo satışlarında yetkili satıcıların yapacağı indirim oranının belirlenmesi suretiyle yeni otomobil pazarında yeniden satış fiyatının belirlenmesi,

- Filo satışlarında yetkili satıcıların kamu kuruluşlarına teklif vermelerinin engellenmesi suretiyle yetkili satıcıların pazarlarının kısıtlanması,

- Filo satışlarında müşterilerin hangi yetkili satıcıdan mal alabileceklerinin MAİS tarafından belirlenmesi sonucunda yetkili satıcıların pazarlarının kısıtlanması,

- Yetkili satıcılar tarafından eşdeğer kalitede olsa dahi rakip yedek parçaların kullanılmasının kısıtlanması amacının güdülmesi,

- Yetkili satıcıların servislerinde veya yetkili atelyelerde onarım amacıyla kullanılmayıp, müşterilere ambalajıyla satılan yedek parçaların fiyatlarının belirlenme amacının taşınması.

MAİS'in "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi" ve "Yetkili Atelye Sözleşmesi" için yaptığı menfi tespit başvurularının incelenmesi sonucunda ise:

- Anlaşmaların taraflardan birinin diğerine bir malı belirlenen bir bölgede münhasıran dağıtma hakkı veren nitelikte bir anlaşma olması nedeniyle Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiklerinden menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı,

- Yetkili satıcılık sözleşmesinin 35 nci maddesi uyarınca sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olan dış genelge ve talimatlar yoluyla yeniden satış fiyatının tespit edilmesinin 1998/3 sayılı Tebliğ'in, Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer teşebbüslerin, anlaşma konusu malların yeniden satışında, satıcının fiyat belirleme ve indirim konusundaki serbestliğini doğrudan ya da dolaylı olarak kısıtlaması" şeklindeki 1-e fıkrasına benzerlik göstermesi,

- Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği'nin kamu kurum ve kuruluşlarına yetkili satıcılar tarafından satış yapılmasının yasaklanması ve aynı müşteriye birden fazla yetkili satıcının talip olması durumunda satışı kimin yapacağını MAİS tarafından belirlenmesine dair hükümlerinin, 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer bir teşebbüsün, tüketicilerin, yetkili araçların veya satıcıların anlaşma konusu malları veya bu mallar için servislerini sistem içindeki diledikleri bir teşebbüsten elde etme serbestliğini... sınırlandırması" şeklindeki 1-f fıkrasına benzerlik göstermesi,

- sözleşmenin ayrılmaz parçası olan Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği'nin 1998/3 sayılı Tebliğ ile açıkça muaf tutulmamış rekabet sınırlamaları içermesi, bu nedenle 1998/3 sayılı Tebliğ'in 7 nci maddesinin "tarafların, bu Tebliğ kapsamına giren mal ve hizmetlerle ilgili olarak bu Tebliğ ile açıkça muaf tutulmamış rekabet kısıtlamaları öngörmeleri" şeklindeki 1-c fıkrasına benzerlik göstermesi nedenleriyle 1998/3 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanamayacağı,

- bireysel muafiyet başvurusuna ilişkin olarak yapılan değerlendirme sonucunda da Kanun'un 5 inci maddesinde sıralanan hiçbir koşulu yerine getirmemesi nedeniyle sözleşmenin bu haliyle Kanun'un 4 üncü maddesinden bireysel olarak muaf tutulmasının mümkün olmadığı,

- MAİS'in yetkili atelyelik sözleşmelerinin de aynı biçimde, taraflardan birinin diğerine bir hizmeti belirlenen bir bölgede münhasıran yürütme hakkı veren nitelikte bir anlaşma olması nedeniyle menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı, anlaşmanın yalnızca servise ilişkin olması nedeniyle herhangi bir grup muafiyeti tebliğinden yararlanmadığı, anlaşmanın eki olan dış genelge ve talimatların açık rekabet ihlalleri içermesi nedeniyle bireysel muafiyet verilmesinin de bu haliyle mümkün gözükmediği tespit edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İLGİLİ PAZAR

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Şikayet konusuna ilişkin ve resen yapılan soruşturmaya ilişkin olmak üzere iki ayrı ilgili ürün pazarı belirlenmiştir.

1. Soruşturmanın şikayet üzerine yapılan bölümüne ilişkin olan ilgili ürün pazarları, “Renault 12 model araçlarda yedek parça olarak kullanılan kaporta parçaları pazarı” ve “Renault 9 model araçlarda yedek parça olarak kullanılan kaporta parçaları pazarı”dır.

Farklı marka araçların parçaları birbirlerine uymadığı gibi, aynı markalı araçların değişik modellerinin parçaları da diğerlerinin yerine kullanılamamaktadır. Bu nedenle örneğin, Renault 12 model araçlarda Renault 9 model otomobil için üretilmiş kaporta parçasını kullanmak mümkün değildir. Esasen Renault 12 model bir aracın hiçbir parçasının diğerinin yerine kullanılması da mümkün gözükmemektedir. Bu nedenle her bir model otomobilin ayrı ayrı her bir parçasının farklı bir ilgili ürün pazarı oluşturduğu söylenebilir. Şikayet Renault 9 ve Renault 12 model otomobilin kaporta parçalarına ilişkin olduğu için yalnızca bu tip parçalar ilgili ürün pazarı olarak alınmıştır. Bu pazarda faaliyet gösteren firmaların kaporta ile birlikte kaportayla ilgili parçaların tamamını satmaları ya da üretmeleri, bu pazarı daha alt pazarlara bölmeyi de gereksiz kılmıştır.

2. Soruşturmanın resen yapılan bölümü için ise “yeni otomobil pazarı”, “Renault marka araçların onarımı pazarı” ve “Renault marka otomobillerde kullanılan yedek parça pazarı” ilgili ürün pazarları olarak belirlenmiştir.

Otomobiller, karayollarında kullanılan diğer araçlar olan çekici, kamyon, kamyonet, otobüs, minibüs, midibüs, motorsiklet, triportör ve traktörlerden kullanım amaçları bakımından ayrılmaktadır. Yeni otomobiller ise üreticiye bağlı bir ağ tarafından dağıtılarak tüketiciye sunulmakta olup, tüketici tercihleri ve fiyat da gözönünde bulundurulduğunda kullanılmış otomobil pazarından farklı bir pazar oluşturmaktadır.

Renault marka otomobiller, diğer marka otomobiller ile “yeni otomobil piyasasında” etkin olduğu söylenebilecek bir rekabetle yüzyüzedir. Pazarın ithalata açık olması ve oyuncuların küresel düzeyde faaliyet göstermesi bu rekabet ortamını yaratmakta ve potansiyel rekabetin varlığından söz etmeyi de mümkün kılmaktadır.

İlgili ürünün Renault marka otomobiller olarak alındığı varsayıldığında, bu otomobillerin fiyatında meydana gelecek *geçici olmayan, varsayımsal* ve *küçük* bir fiyat artışı sonucunda müşterilerin diğer markaların aynı segmentlerdeki ürünlerine kaymaları kaçınılmazdır. Tüketicilerin belirtilen nitelikteki bir fiyat artışına marka değiştirerek karşılık vermeleri ilgili ürün pazarının doğru olarak seçilmediği sonucunu verir. Bu tepki, ilgili ürün olarak alınan ürünü ikame edebilecek başka ürünlerin olduğunu, bu nedenle ilgili ürün tanımının genişletilmesi gerektiğini göstermektedir. İlgili ürün otomobil olarak alındığında ise meydana gelecek *geçici olmayan, varsayımsal* ve *küçük* bir fiyat artışı tüketicilerin otomobil yerine kamyon ya da

motorsiklet almalarına neden olmayacağı için, otomobil pazarının, örneğin “otomotiv pazarı” olarak daha da genişletilmemesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu nedenlerle ilgili ürün “yeni otomobil” olarak alınmıştır. Soruşturma raporunda teşebbüsün yeni otomobiller pazarında hakim durumda olduğuna ve bu durumunu kötüye kullandığına dair bir iddiada bulunulmayacağı için pazarı daha alt segmentlere ayırarak inceleme imkanı bulunmakla birlikte pazarı daha ayrıntılı bir biçimde tanımlamaya gerek duyulmamıştır.

Renault marka araçların onarımı hizmeti ağırlıklı olarak MAİS’in şubeleri, yetkili satıcılarının servis ve bakım istasyonları ve yetkili atelyeler ağı tarafından verilmektedir. Renault Safrane, Laguna ve Megane serisi gibi *cotech* tabir edilen ve yalnızca MAİS’in yetkili servisleri tarafından sağlanan özel bakım ve servis gerektiren araçların yüksek gelir grubundaki müşterilerinin ve özel avantajlar sunulan filo müşterilerinin sadece MAİS’in servis *şebekesinden* yararlandığı ve diğer model Renault sahiplerinin de genellikle yetkili servislere rağbet ettiği düşünülürse MAİS’in bu pazarda önemli bir payı olduğu sonucuna varılabilir.

Yedek parça açısından ise yukarıda değinildiği gibi MAİS tarafından satılan her bir model otomobil için ayrı yedek parçalar kullanılması ve bu parçaların da birbirinin yerine kullanılmasının mümkün olmaması dolayısıyla her bir modelin her bir parçası için farklı ilgili ürün pazarı tanımlamak mümkündür. Ancak bu konudaki iddianın, MAİS’in yedek parçaların yeniden satış fiyatını ve indirim oranlarını tespit etmesi ve yetkili satıcıların aynı kalitede yedek parça kullanımını engellemesi olması nedeniyle daha dar bir ilgili ürün pazarı tanımlamaya gerek duyulmaksızın ilgili pazar Renault markalı otomobillerde kullanılan yedek parçalar pazarı olarak tanımlanmıştır.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

MAİS’in, satış ağı vasıtasıyla tüm Türkiye’de faaliyet göstermesi, soruşturmaya konu olan eylemlerin bütün dağıtım ağını ilgilendirmesi nedenleriyle ilgili coğrafi pazar Türkiye olarak alınmıştır.

H.2. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN TEŞEBBÜS

Hakkında soruşturma yapılan MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş., OYAK RENAULT’nun ürettiği otomobil ve yedek parçalarla başka fabrikaların yedek parçalarının pazarlama ve dağıtım faaliyetlerini yürütmektedir. 1997 yılı cirosu 139.392.483.000 TL. olarak gerçekleşen şirketin aynı yıla ait dönem karı ise 7.369.868.000 TL. dir. 1998 yılının ilk 11 ayında 22.567 milyar TL.’lik yedek parça satışı gerçekleştirilmiştir. Firma 1997 yılında 89.717 otomobil satışı gerçekleştirmiş ve bu pazarda %26,2 oranında bir paya sahip olmuştur.

Firma 1997 yılında satışını gerçekleştirdiği yedek parçaların %48’ini OYAK RENAULT’dan, %48’ini Fransa’da kurulu ana şirketi Renault S.A.’dan, %4’ünü ise yan sanayi kuruluşlarından temin etmektedir. Yine 1997 yılında gerçekleşen yedek parça satışlarının % 35.3’ü R9, %19.2’ si R12, %13.1’i R19, %12.1’i R21, %4’ü R11, geri kalanı da diğer modellerden otomobiller için kullanılan parçalardan oluşmuştur.

MAİS’in 1998 yılında yurt çapında 181 adet yetkili satıcısı ve 6 adet şubesi bulunmaktadır.

H.3. ELDE EDİLEN BULGULAR

H.3.1. Şikayet Üzerine Yapılan İnceleme

H.3.1.1. Şikayetçilere Açılan Haksız Rekabet Davaları

MAİS ve OYAK-RENAULT, şikayetçilerden BOZTEKİN aleyhine Bursa 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, İstanbul 5. Asliye Ticaret Mahkemesi ile İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde haksız rekabet davaları açmış, aynı nitelikte bir dava da ACAR'a karşı açmıştır. Bunlardan İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin şikayetçi BOZTEKİN A.Ş.'nin davalı taraf olduğu 1995/ 1561 Esas No., 1996/ 1297 Karar No. ve 27.12.1996 tarihli Kararı'nda:

“Davacı vekili mahkememize vermiş olduğu dilekçesinde özetle, davacı adına tescilli otomobil modellerine ait yedek parçalarının izinsiz olarak üretilip satışa sunulduğu, davalılardan Boztekin Kaporta Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin üretim ve yedek parçalarını izinsiz olarak üretilip piyasaya sürmek suretiyle haksız rekabet eylemini oluşturdukları mütalasında olduklarını bildirmiş oldukları görülmüştür.

Dosyaya ibraz edilen tüm belgelerin mahkememizce bilirkişi raporu kapsamında yapılan inceleme ve değerlendirme sonucu bilirkişilerin vermiş oldukları sonucun isabetsiz olmadığı, davalı taraf eyleminin haksız rekabet teşkil ettiği müşahade edilmiş olmakla rapor doğrultusunda davanın kabulü yoluna gidilerek aşağıdaki hüküm tesis olunmuştur.

...

HÜKÜM: Yukarıda açıklandığı üzere;

1. ...

2. Davalıların davacılara ait tescilli otomobil yedek parçalarını üretilip satmak suretiyle haksız rekabet eylemini oluşturduklarının tespitine, üretime ait kalıplara el konulmasına, üretimin durdurulmasına, üretilen malların toplatılması ve imhasına, makina ve malzemelerle ilgili talebin reddine,

...

oybirliğiyle verilen karar açıklanıp anlatıldı.”

denilmektedir.

İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nce verilen bu hüküm davalı BOZTEKİN A.Ş. tarafından temyiz edilmiştir. Yargıtay Onbirinci Hukuk Dairesi, davalı tarafın temyiz itirazlarını reddederek hükmü 25.06.1997 tarih ve 1997/4904 no'lu kararı ile onamıştır. Böylece hükmün kesinleştiği anlaşılmıştır.

H.3.1.2. Bağımsız Satıcılara Yönelik Baskılar

Şikayetçilerin ürünlerinin bağımsız yedek parça satıcıları tarafından alınmasının MAİS tarafından zorlaştırıldığı, Renault orijinal yedek parçaları satın almak isteyen bağımsız yedek parça satıcılarına başka marka yedek parçaları satmamaları koşulu ile mal verildiği, aksi halde Renault orijinal parçalarının kendilerine satılmayacağına söylendiği iddia edilmiş ise de çeşitli kentlerde satıcılarla yapılan görüşmeler sonucunda, bağımsız yedek parça satan birçok teşebbüste, hem Renault marka orijinal yedek parçaların hem de şikayetçilerin ya da üçüncü kişilerin ürettiği yedek parçaların birarada serbestçe satılabildiği tespit

edilmiş, MAİS'in böyle bir baskı yaptığına ilişkin herhangi bir delil tespit edilemediği gibi şikayetçi tarafından da soruşturmanın hiçbir aşamasında buna ilişkin somut bir delil gösterilememiştir.

H.3.2. Resen Yapılan İnceleme

H.3.2.1. Yeniden Satış Fiyatının Tespiti

Soruşturma aşamasında yapılan yerinde incelemelerde, MAİS'in tavsiye ettiği fiyatların bu niteliklerini aşarak, yetkili satıcılarının ve yetkili atelyelerinin tespit etmesi gereken yeniden satış fiyatı haline geldiği, bayilerin ve atelyelerin uygulayacakları indirim oranlarının bile MAİS tarafından tespit edildiğini gösteren belgeler ele geçirilmiş olup bunlar iki başlık halinde sunulmaktadır.

Yetkili Satıcı, Servis ve Bakım İstasyonlarının Onarım Ücretlerinin ve Onarımda Kullanılan Yedek Parça Fiyatlarının Tespitine İlişkin Deliller

a) Belgeler

1. 16.10.1996 tarihli ve 23.5/6287-VÜ/FY sayılı, Servis Müdürleri Toplantısı hk. konulu bir yazı MAİS tarafından yetkili satıcılara gönderilmiştir. Genel Müdür Yardımcısı S... D...’ın ve Servis ve Bakım İstasyonları Müdür Yardımcısı V... Ü...’ün imzasını taşıyan bu yazı aşağıdaki gibidir:

“Ankara Bölgesinde yetkili satıcı servis müdürleri ile yıl içinde toplantılar yapılmış ve bazı kararlar alınmıştır. Bu kararlardan bazılarının;

- Onarım ücretlerinde yapılan indirim yüzdelerinin tespit edilmesi ve uyulması,
- Filo sözleşmeleri ile katılan ihalelerde aynı görüş ve yaklaşımın sağlanması

olduğu malumlarınızdır.

Ancak bazı yetkili satıcı servis ve bakım istasyonlarında bu kararların uygulanmadığı gözlenmiştir. Bölgede birlik ve beraberliğin gelişmesini sağlayan bu toplantılarda alınan kararlara uymanızı ve konunun da tarafımızdan takip edildiği hususunda bilgilerinizi rica ederiz.”

2. Birinci sayfası bulunmadığı için tarihi ve sayısı belli olmayan ancak bir önceki yazı gibi bir yetkili servisten alınan, Genel Müdür Yardımcısı S... D... ve Servis ve Bakım İstasyonları Müdürü C... U... imzalı aşağıdaki yazının 1996 yılı Aralık ayına ait olduğu anlaşılmaktadır:

“...Ancak 18.12.1996 tarihinde yapılan toplantıda Ankara bölgesinde 1997 yılında uygulanmak üzere tüm müşteri ve filolara;

- Onarım ücretlerinde maksimum % 10 iskonto yapılması,
- Onarımda kullanılan yedek parçaya MAİS perakende satış fiyatı üzerinden yine maksimum % 10 iskonto yapılması,
- Uygulamanın 01.01.1997 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi,
- Bu iskontoların dışına çıkılmaması konularında oybirliği ile karar alındığı tarafımıza ulaşan taahhütname tutanağında görülmüştür.

Ankara Bölgesinde bu kararlara Ankara Şube ve yetkili atelyelerin uyması konusunda gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Bu kararların uygulanması sonucunda, bölgede Şube, Yetkili Satıcı Servis ve Bakım İstasyonları ve Yetkili Atelyeler daha verimli ve daha fazla kar yapan işletmeler olacaktır.

Toplantıda alınan kararların uygulanması konusunda gösterilecek hassasiyetin sizler tarafından olduğu gibi, tarafımızca da takip edileceği hususunda bilgilerinizi rica ederiz.”

3. Yukarıdaki yazının eki olarak aşağıdaki taahhütname de Ankara bölgesinde faaliyet gösteren yetkili satıcılara gönderilmiştir:

**“ONARIM ÜCRET VE ONARIMDA KULLANILAN
YEDEK PARÇA İSKONTO TAAHHÜTNAMESİ**

1) Ankara bölgesinde bulunan Renault Mais yetkili satıcı, servis ve bakım istasyonlarında Renault Mais A.Ş.’nin belirlediği geçerli olan işçilik ücretlerinden maksimum %10 iskonto yapabileceği,

2) Ankara bölgesinde bulunan Renault Mais yetkili satıcı, servis ve bakım istasyonlarında onarım sırasında kullanılan yedek parçadan geçerli olan KDV’siz perakende satış tutarı üzerinden maksimum % 10 yedek parça iskontosu yapabileceği,

3) Yukarıda belirlenmiş olan indirim tutarları filolar dahil tüm perakende müşterilere uygulanabileceği,

4) Yukarıda iskonto oranları 01.01.1997 tarihinden itibaren tüm Ankara ili içinde bulunan Renault Mais yetkili satıcı, servis ve bakım istasyonlarında uygulanmaya başlanacağı,

5) Renault Mais yetkili satıcı, servis ve bakım istasyonlarında 01.01.1997 tarihinden itibaren yapılacak filo anlaşmalarında belirlenmiş iskonto oranları üzerinde kesinlikle sözleşme imzalanmayacağı,

6) Renault Mais A.Ş. Ankara bölgesi yetkili satıcı, servis ve bakım istasyonlarında yukarıda belirlenmiş olan iskontoların üzerinde devam eden filo sözleşmeleri 01.01.1997 tarihinden itibaren sona erecek ve belirlenmiş olan iskontolar çerçevesinde yeniden sözleşme yapılacağı,

7) Bu konuda kontroller yetkili satıcılarımız tarafından ve bölge satış sonrası koordinatörleri tarafından yapılacağı

Konularını şirketimiz adına taahhüt etmekteyiz.”

Yukarıdaki taahhütname 20.12.1996 tarihinde Ankara bölgesinde faaliyet gösteren 21 adet yetkili satıcı firmanın servis müdürleri ve yetkili satıcıları tarafından ayrı ayrı imzalanmıştır.

4. 29.07.1997 tarih ve 23.5 /164 sayılı Genel Müdür O... B... ve Genel Müdür Yardımcısı S... D... imzalı duyuruda aşağıdaki hususlar MAİS’in şebekesine⁶ duyurulmuştur:

⁶ MAİS belgelerinde şube, yetkili satıcı ve yetkili atelyelerden oluşan ağın bu biçimde adlandırıldığı görülmektedir.

“Günümüz ticari koşulları ve markalar arası yoğun rekabet ortamı içinde yetkili satıcılarımız satış sonrası hizmetlerinin verimli ve karlı olabilmesi için alınması gerekli önlemler 26.01.1997 tarih ve 368 no.lu Servis Sirkülerimizde duyurulmuş; rekabet için özellikle işçilik tutarından ve yedek parça fiyatlarından iskonto konusunun sürekli ve tek unsur olarak kullanılmaması istenmiştir. Ayrıca bu temel hususlar yapılan tüm toplantılarda Yetkili Satıcılarımıza defalarca duyurulmuş olup; Yetkili Satıcı Konseyi toplantılarında onarım ücretlerinden yapılan indirimlerin önlenmesi, filo sözleşmelerinde ve katılan ihalelerde ortak yaklaşımın sağlanması için birlikte hareket edilmesi hususunda prensip kararı alındığı malumunuzdur.

Buna göre, alınan prensip kararlarının etkin olarak uygulanmasını sağlamak üzere; filolar da dahil olmak üzere 01.08.1997 tarihinden itibaren; bakım ve onarımlara gelen tüm araçlara, yürürlükteki onarım ücretlerinden ve perakende yedek parça fiyatlarından azami % 10 oranında indirim yapılması, mevcut filo sözleşmelerinin de 31.12.1997 tarihine kadar bu esaslar çerçevesinde yeniden düzenlenmesine karar verilmiştir.

Özellikle filo ve ihalelerdeki indirim oranlarında Yetkili Satıcı Konseyinin de mutabık kaldığı söz konusu oranların aşılmamasına özen gösterilmesi, özel durumlarda ve Anadolu'daki bazı illerde yapılabilecek istisnai uygulamalarda Koordinatör ve MAİS'in bilgisine başvurarak yazılı onay alınması gereklidir.

Söz konusu kararların ihlali hususunda Yetkili Satıcı Konseyine yapılacak başvurular, gerekli araştırmanın yapılmasından sonra MAİS'in ilgili birimlerine aktarılacak ve çalışmalar belli bir koordinasyon içinde yürütülecektir.

Yukarıdaki açıklamalara rağmen hala indirim oranlarını istenilen seviyeye çekmemekte ısrar eden yetkili satıcılarımızın yedek parça ve yetkili satıcı performans primleri buldukları dönem için % 50 oranında kesilecektir. Ayrıca bu durum tüm şebekeye duyurulacaktır. Tekrarı halinde ceza oranları artırılıp, gerektiğinde Yetkili Satıcı sözleşmesi yeniden gözden geçirilecektir.

Yetkili satıcılarımızın kendi aralarındaki rekabetin kalite yönünde olmasının gereğini ve asıl rakiplerin diğer markalar olduğunu hatırlatır, çalışmalarınızda başarılar dileriz.”

5. 29.12.1997 tarih ve 23.5/288 sayılı, Genel Müdür O... B... ve Genel Müdür Yardımcısı S... D... imzalı bir başka duyuruda da yukarıda verilen 29.07.1997 tarihli duyuruya atıf yapılmış ve aşağıdaki ifadeler kullanılmıştır:

“...Bildiğiniz gibi indirimler konusuna 368 no.lu Servis Sirkülerinde ve son olarak da 29.07.1997 tarihinde yayınlanan duyuruda yedek parça ve işçilik ücretlerine yapılacak indirime Yetkili Satıcı Konseyinden gelen öneri ile % 10 sınırlama getirilmiştir. Ayrıca bu duyuruda uygulamaya uymayanlar için öngörülen yaptırımlara da yer verilmiştir. 1 Ocak 1998 tarihinden itibaren örnekleme metodu ile fatura kontrolü yapılacak ve duyuruya uymadığı tespit edilen yetkili satıcılarımıza yaptırım uygulanacaktır.

Yetkili satıcılarımızın kendi aralarındaki rekabetin kalite yönünde olmasının gereğini ve asıl rakiplerin diğer markalar olduğunu bir kez daha hatırlatır...”

6. MAİS tarafından yetkili servislere ve yetkili atelyelere gönderilen servis sirküleri ile de onarım saat ücretlerinin ne şekilde uygulanacağı bildirilmiş, ücretlerin ne olacağı da yine bu biçimde MAİS tarafından tespit edilmiştir. Aşağıda şebekeye gönderilen servis sirkülerlerinden bazıları verilmiştir.

30.06.1997 tarih ve 416 sayılı Sirküler'de:

“MAİS Şubelerinde ve yetkili satıcılarında; Mekanik 2.000.000.-TL/saat, Kaporta 2.000.000.-TL/saat, Boya 3.000.000.-TL/saat.

Yetkili Atelyelerde; Mekanik 2.000.000.-TL/saat... olacaktır.

... yeni onarım ücretleri 07/07/1997 Pazartesi gününden itibaren yukarıdaki fiyatlara uygun olarak aynen veya Servis İşletme Koordinatörünüzle yapacağınız piyasa etüdü sonucuna göre birlikte tespit edeceğiniz indirim yüzdesiyle uygulanacaktır...”

ifadeleri yer almaktadır.

7. 20.02.1998 tarih ve 439 sayılı Servis Sirküleri'nde ise yukarıdaki gibi onarım çeşitlerine göre MAİS şubelerinde, yetkili atelyelerde ve yetkili satıcılarda uygulanacak saat ücretleri belirlenmiş ve

“Yeni onarım ücretleri 02.03.1998 Pazartesi gününden itibaren yukarıdaki fiyatlara göre aynen veya 288 nolu duyuruda yer alan esaslar çerçevesinde indirim yüzdesi uygulanacaktır.”

denilmiştir.

8. 22.06.1998 tarih ve 447 sayılı Sirküler'de ise ücretlerin artık “tavsiye” edilmekte olduğu görülmüştür.

b) Faturalar

Soruşturma Heyeti'nin yapılan incelemeler sırasında çeşitli yetkili satıcılardan 1999 yılının Ocak ve Mart aylarına ilişkin olarak temin ettiği yedek parça fatura suretleri ve MAİS'in ilk savunmasının ekinde yer alan fatura örnekleri, MAİS'ten alınmış olan aynı aylara ait tavsiye edilen yedek parça fiyatlarını gösteren bilgisayar çıktısı ile karşılaştırılmıştır. MAİS'in “tavsiye ettiği” fiyata yetkili satıcılar tarafından ne ölçüde uyulduğunu tespit etmek için yapılan bu araştırmada Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, İstanbul, Kayseri, Kırklareli ve Konya'da bulunan yetkili satıcıların onarımda kullanılan yedek parçalar için düzenledikleri faturalar incelenmiştir.

(I) Parça Kodu	(II) Parça Adı	(III) Yetkili Satıcı Perakende Satış Fiyatı (TL) (KDV HARİÇ)	(IV) Yetkili Satıcı Perakende Satış Fiyatı (TL) (%15 KDV DAHİL)	(V) MAİS'in tavsiye ettiği fiyat (TL) (%15 KDV DAHİL)	(VI) Perakende Fiyat- Tavsiye Edilen Fiyat Farkı (IV-V)
----------------------	-------------------	--	--	---	--

KAROTO'YA (BURSA) AİT 14.01.1999 TARİH VE 738019 NO'LU FATURA					
7701366515	BUJİ BAKIR ELEKTR. C42S R12	458,000	526,700	526,700	0
7702252716	ALTERNA TÖR KAYIŞI R12 95	452,000	519,800	519,800	0
6000046003	HAVA FİLTRE ELEMANI R12	1,319,481	1,517,403	1,517,403	0
7700728143	BENZİN FİLTRESİ R9-11	715,000	822,250	822,250	0
7702246486	YAĞ FİLTRESİ C. MOT	900,000	1,035,000	1,035,000	0

Yukarıda verilen örnekteki gibi soruşturma raporunda incelenen 35 faturada yer alan 90 kalemden, 77'sinde tavsiye edilen fiyata birebir uyulduğu görülmüştür. MAİS'in son yazılı savunmasında bu iddiaya karşılık olarak gönderilen faturalardan, toptan yedek parça satışına ilişkin faturalar konuyla ilgili bulunmadığından inceleme dışında tutularak, yeniden satıcıların onarım amacıyla kullanılan yedek parçalara ilişkin olarak düzenledikleri 17904 adet fatura incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda;

- Öneriştirme kararından önce 5 ayrı yetkili satıcı tarafından düzenlenmiş 912 faturanın %97,12 'sinde,
- Öneriştirme kararı ile soruşturma kararı arasında kalan dönemde 12 ayrı yetkili satıcı tarafından düzenlenmiş 9716 faturanın %94,53'ünde,
- Soruşturma kararından sonraki tarihlerde 12 ayrı yetkili satıcı tarafından düzenlenmiş olan 7286 faturanın %92,12'sinde,

yapılan parça indirimlerinin %10'u geçmediği tespit edilmiştir.

Yetkili satıcı ve atelyeler ile yapılan görüşmelerde MAİS'in, bayileri ile kurmuş olduğu bilgisayar ağı sayesinde yeniden satış fiyatlarını gösteren listeyi anında bayilerine göndermiş olduğu, gerek onarımda kullanılan gerekse dışarıya satılan yedek parçalar için, satıcıların, ürünün referans numarasını bilgisayara girmek suretiyle MAİS'ce belirlenen satış fiyatı üzerinden faturayı basabildikleri, bu nedenle fiyatta ancak MAİS'in öngördüğü indirim oranı dahilinde bir değişiklik yapabildikleri, ne bu oranın üzerinde bir indirim uygulayabildikleri, ne de tavsiye edilen (bilgisayarda yer alan) fiyatın üzerinde satabildikleri öğrenilmiştir.

Yedek Parça Yeniden Satış Fiyatının Tespitine İlişkin Deliller

Yetkili satıcılar, servis bölümlerinde onarım amacı ile sattıkları yedek parçalar dışında, MAİS ağı içinde bulunmayan tamircilere de yedek parça satmaktadır. Satış işlemleri; sözleşme, onun ayrılmaz bir parçası olan yetkili satıcı faaliyet

yönetmelikleri ve MAİS tarafından yayımlanan duyurular çerçevesinde gerçekleşmektedir.

1. 1997 yılı için hazırlanan ve 31.01.1997 tarihinde şubelere, yetkili satıcılara ve yetkili atelyelere dağıtılan 22.5.56/14 sayılı 1997 Yılı Faaliyet Yönetmeliği'nin Yedek Parça ve Aksesuar Satışlarına İlişkin Esaslar Bölümü'nün 22 nci sayfadaki Yedek Parça Fiyatları başlığı altında

“Yetkili Satıcılara uygulanacak yedek parça fiyatlarındaki indirim tutarı ve yedek parça müşteri satış fiyatları Şirketimizce tespit edilir.

Her ne koşulda olursa olsun perakende müşterilerden yürürlükteki müşteri satış fiyatlarından daha yüksek bir fiyat talep edilemez.

Tespit edilen fiyatlarda ve indirim oranlarında Şirketçe lüzum görülmesi halinde gerekli değişiklikler yapılır. Yapılan değişiklikler yetkili satıcılara bildirilir.”

hükümleri yer almaktadır.

2. Aynı hükümler 1998 Yılı Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği'nin 25 inci sayfasında aynen tekrarlanmıştır.

3. MAİS'de yapılan yerinde incelemede bulunan 30.12.1998 tarih ve 22.6/261 sayılı duyuru ile 16.11.1998 tarih ve 22.6/220 sayılı aynı içerikli duyuru, 30.12.1998 itibariyle Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği'nin yürürlükte olduğunu göstermektedir. Bu duyurular sırasıyla ULUTAŞ Otomotiv San. ve Tic. A.Ş. ile KARDEMİR Oto Sanayi Tic. Ltd. Ş. hakkında olup ikisi de aşağıdaki biçimdedir:

“Aşağıda kod ve ünvanı yazılı yetkili satıcımız 12.12.1996 tarihli spot piyasa ile ilgili çalışma esaslarını cezai yaptırımları belirleyen duyurumuza aykırı hareket etmiştir.

Yetkili satıcımıza, faaliyet yönetmeliğinde yer alan yaptırımlar aynen uygulanacak olup ihlalin tekrarı halinde yetkili satıcılık sözleşmesi feshedilecektir.”

Görüldüğü üzere bu duyurular, yedek parça yeniden satış fiyatının tespitine de olanak tanıyan 1998 veya 1997 yılı için hazırlanmış bir faaliyet yönetmeliğinin 30.12.1998 tarihi itibariyle yürürlükte olduğunu göstermektedir

H.3.2.2. İlgili Ürün Pazarındaki Rakip Firmaların Ürettiği Yedek Parçaların Yetkili Satıcılar ve Atelyeler Tarafından Kullanımının Yasaklanması

1. MAİS yetkili satıcılara sattığı yedek parçalarının yaklaşık yarısını yurtdışından ithal etmekte, diğer yarısını da OYAK-RENAULT fabrikalarından almaktadır. OYAK-RENAULT ise hem arabaların üretimi için gereken hem de yetkili satıcılara sağlanmak üzere MAİS'e verdiği parçaların yine yarıya yakınını kendi üretmekte, diğer yarısını da “yan sanayi” olarak adlandırılan firmalardan almaktadır. Özellikle otomobilin mekanik aksamını oluşturan parçalar VALEO, MONROE, MAKO, FARBA gibi bir bölümü uluslararası nitelik de taşıyan, 150'ye yakın fabrikadan alınmaktadır. Bu parçaların bir kısmı üretimde kullanılmakta, bir kısmı da belirtildiği gibi onarım ve bakım amacıyla kullanılmak üzere MAİS üzerinden yetkili satıcı ve atelyelere ulaştırılmaktadır. Dolayısıyla “orjinal MAİS parçası” olarak anılsa da MAİS ambalajı içinde yetkili satıcılar tarafından satılan parçaların bir kısmı rakip yedek parçacılar tarafından üretilmektedir. Bu nedenle de yukarıda sayılan yan sanayi firmalarının

ürettiği ve OYAK-RENAULT fabrikasına satmak yerine kendi bayileri yoluyla piyasaya verdiği parçalar MAİS'in sattığı parçalarla, aynı teşebbüs tarafından üretildiği için eşdeğer kalitede kabul edilmektedir.

2. Rekabet Kurumu'nun 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 4/b-5. maddesi uyarınca anlaşmada, satıcının anlaşma konusu mallarla aynı kalitede olmayan başka yedek parçaları satmama, tamir ve bakımda kullanmama yükümlülüğünün bulunması, anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanmasını engellemez. Aynı Tebliğ'in 7. maddesinin (h) bendinde, anlaşmada sağlayıcının, satıcının 4 üncü maddenin b-5 inci bendinde yer alan anlaşma konusu mallarla rekabet edebilecek ve onların kalitesine denk olan yedek parçaları dilediği bir üçüncü teşebbüsten elde etme serbestliğinin doğrudan veya dolaylı olarak sınırlandırılmasına yönelik bir hükmün bulunmasının, bu uygulamayı yapan üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer bir işletme lehine olan rekabet sınırlamalarının muafiyetten yararlanmasını engelleyeceği belirtilmiştir.

3. 1997 Yılı Faaliyet Yönetmeliği'nin Yedek Parça ve Aksesuar Satışlarına İlişkin Esaslar Bölümü'nün 21 inci sayfasında Siparişler başlığı altında;

“Yetkili satıcılar ile Şirketimiz arasında imzalanmış bulunan sözleşmelerde, yetkili satıcıların Renault otomobillerinin, servis, bakım ve onarımlarda kullanılacak veya tezgahtan ya da toptan olarak dışarıya satılacak bilimum yedek parçayı sadece Şirketimizden almayı doğrudan doğruya ve dolaylı ithal veya başka hiçbir hakiki ve hükmi şahıstan alıp satmamayı kabul ve taahhüt ettiği açıkça belirtilmektedir. Bu kapsamda, diğer yedek parça üreticisi firmaların bayiliğini yapan yetkili satıcılarımızın durumu titizlikle takip edilecektir.

Sözleşmedeki bu hükümlere yetkili satıcıların kesinlikle uymaları gerekmektedir.”

denilmektedir.

4. 1998 yılı Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği'nin aynı adlı bölümünde aynı ifadelere tekrar yer verilmiştir.

H.3.2.3. Özel Satışlar Birimi Yönetmelikleri ve Filo Satışları

01.07.1997 tarihinde, pazarda artan yoğun rekabet karşısında şebekenin satışlarını desteklemek, filo pazarındaki payı korumak ve müşteriye daha iyi hizmet sağlamak amacıyla MAİS Satış Müdürlüğü bünyesinde “Özel Satışlar Birimi” (ÖSB) adında bir birim kurulmuştur. ÖSB'nin kuruluşunun şebekeye duyurulduğu 09.07.1997 tarihli duyuruda filo satışlarının tanımı, en az 5 adetlik satışlar olarak verilmiştir. Şirketin Satış Müdür Yardımcısı Ahmet ARTUÇ ve Satış Baş Koordinatörü Ertan AYDIN ile raportörlerin yaptığı görüşmede, 1997 yılından sonra parkında en az üç adet Renault marka araba bulunan ya da üç ya da daha fazla Renault alacak kuruluşlara yapılan satışların da filo satışları kapsamına girdiği öğrenilmiştir.

1996 yılında filo satışlarının toplam Renault satışlarının %10'unu oluşturduğu, bu oranın son yıllarda %4-5 düzeyinde olduğu öğrenilmiştir. Renault'nun filo pazarındaki payı 1996 yılında %37.8, 1997 yılında ise %35'tir.

1. 09.07.1997 Tarihli ÖSB Yönetmeliği

Soruşturmada tespit edilebilen ilk ÖSB Yönetmeliği 09.07.1997 tarih ve 22.5.56/146 sayılı duyurunun ekinde MAİS'in tüm yetkili satıcı ve şubelerine ulaştırılmıştır. ÖSB, adı geçen yönetmeliğe göre şebekenin koordinasyonunu sağlayacak, filo satışlarında şebeke karlılığının artırılmasına çalışacak ve şebeke içi rekabeti denetleyecek, bu şekilde filo satışlarında marka imajı korunarak şebekenin etkinliğini artıracaktır. Bu amaçla Yönetmeliğin A)Faaliyetler başlığı altında aşağıdaki hususlar sayılmıştır:

- A-1) 01.06.1997 tarihinden itibaren, şebekenin yapacağı tüm filo ve özel satışlar ÖSB ile koordinasyon sağlanarak gerçekleştirilecektir.

- A-2) ÖSB direkt satış yapabilecektir. (DMO, TSK, devlet ihaleleri, yüksek adetli satışlar...) Yetkili satıcılar DMO, TSK ve devlet ihalelerine teklif veremeyeceklerdir.

- A-4) Müşterinin oto ihtiyaç adedi 30 otonun altında ise MAİS tarafından belirtilen indirim oranları dahilinde teklif verilecek ve ÖSB bilgilendirilecektir.

- 16 ile 30 oto arasındaki taleplerde yetkili satıcı isteği doğrultusunda satış koordinatörü de müşteri görüşmesine katılabilecektir.

- 31 otonun üzerindeki taleplerde ise fiyat teklifi koordinatör bilgisi dahilinde yapılacak, müşteri görüşmesine koordinatör de katılacaktır.

- A-5) ÖSB temsilcileri gerekli gördükleri takdirde müşteri ile görüşmeye katılabilecektir.

- A-6) Müşterinin 50 oto ve üzerindeki taleplerinde ÖSB ile özel indirim anlaşması yapılacaktır.

- Yönetmeliğin A-8 nolu maddesinde, ekte bulunan indirim tablosu çerçevesinde müşteriye indirim yapılacağı, MAİS'in katılımı için MAİS'e filo satışı indirim faturası kesileceği, bu faturanın satışın belgeleriyle birlikte ÖSB'ye gönderileceği belirtilmiştir. ÖSB gerekli kontrolü yaptıktan sonra şartlara uyulduğu tespit edilirse MAİS'in katılımının sağlanacağı hususu A-8 maddesinin (b) bendinde yer almaktadır.

- Yönetmeliğin A-9'uncu maddesinde bir filo müşterisine birden fazla yetkili satıcının talep olması durumunda, ÖSB'nin ilgili filo müşterisinin parkında en çok hangi yetkili satıcının otomobili olduğu, en son hangi yetkili satıcının otomobil sattığı, coğrafi yakınlığı ve yetkili satıcının satış sonrası hizmetlerini dikkate alarak kimin satış yapabileceğine karar vereceği hükmü yer almaktadır.

- A-11 maddesinde yetkili satıcıların filo müşterilerine %10 indirim uygulayabileceği, bu indirim MAİS'in bir katılımının olmayacağı belirtilmektedir.

- Yönetmeliğin C) Filo Satışında İndirim ve Katılım Oranları başlıklı bölümde 01.06.1997 tarihinden itibaren geçerli olacak filo indirim oranları, filo büyüklüğüne göre ve MAİS ile yetkili satıcının indirimi nasıl paylaşacaklarını gösterecek biçimde düzenlenmiştir.

- Yönetmeliğin C-1 maddesinin (a) bendinde "Yerli üretim filo taleplerinde, toplam satış adedine göre Tablo 1'de belirtilen indirim ve katılım oranları uygulanacaktır." hükmü yer almaktadır. Aynı maddenin (b) bendinde ise benzer bir biçimde ithal otomobillerin filo taleplerinde Tablo 2'de belirtilen indirim ve katılım oranlarının

uygulanacağı belirtilmektedir. C-1 maddesinin (c) bendinde ise müşterinin yerli ve ithal otomobilleri birlikte talep etmesi durumu ayrıntılı bir biçimde izah edilmiştir.

- C-2'nci maddesinde "Otomobil pazarının durumuna göre müşteri indirimleri ve yetkili satıcı katılımları ile Renault katılımları yenilenecektir." denilmektedir.

- ÖSB Yönetmeliğinin C-3'üncü maddesinde ise "Tabloda satış adedine bağlı olarak belirtilen müşteri indirim ve Renault'nun katılım oranları maksimumdur. Müşteriye yapılacak indirim tabloda belirlenen değerlerin altında olursa yetkili satıcı ve Renault katılımlarının hesaplanmasında aynı oranlar kullanılacaktır." hükmü yer almaktadır. C-4 maddesinde ise "Diğer bir ifade ile talep edilecek olan indirim ve valör maksimum indirim tablosunda belirtilen oranla sınırlıdır." denilerek bu husus vurgulanmıştır.

2. 16.09.1998 Tarihli ÖSB Yönetmeliği

- MAİS Satış Müdürlüğü tarafından 16.09.1998 tarihinde 22.6/171 sayılı duyurunun ekinde yer alan yeni bir ÖSB Yönetmeliği çıkarılmıştır. Yeni Yönetmelik'te, yukarıda yer verilen hükümlerin tamamının aynen tekrarlandığı gibi, aşağıdaki paragrafın da 9 uncu maddeye eklendiği görülmüştür:

"Şebeke içi rekabeti en aza indirebilmek ve filo sadakatini ön plana çıkarabilmek amacıyla filo müşterisinin daha önce alımlarını yaptığı yetkili satıcımızdan ÖSB'ye yansımış bir şikayet ya da ilgili yetkili satıcımızın ilgili filo ile bir suistimali (filonun hakettiği indirimden daha fazla indirim, promosyon vs. gibi ek avantajlarla haksız rekabet) yok ise, o yetkili satıcımız indirim oranını daha önce gerçekleştirmiş olduğu satışlardan hareketle artırabilecek, aynı filoya ilk kez teklif verecek yetkili satıcılarımız filonun o anki talebine karşılık gelen indirim oranı ile teklif verecektir."

- Filo taleplerine uygulanacak indirimler gizli bilgi niteliğinde olduğu belirtilerek bu tablolar 24.09.1998 tarih ve 22.6/178 sayılı duyuru ile yetkili satıcılara gönderilmiştir.

H.3.3. MAİS'in Menfi Tespit ve Muafiyet Başvurusu

1. MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. tarafından Kurum'a 05.05.1998 tarih ve 1162 sayılı dilekçe ile Yetkili Satıcılık Sözleşmesi, 05.05.1998 tarih ve 1161 sayılı dilekçe ile de Yetkili Atelye Sözleşmeleri için menfi tespit verilmesi talebiyle başvuruda bulunulmuştur. Kurul'un 72/559 sayılı ve 02.07.1998 tarihli "daha önceden inceleme önaraştırma ve soruşturmaları devam eden teşebbüs birliklerinin muafiyet ve/veya menfi tespit taleplerinin, yürüyen mevcut dosyaları ile birleştirilerek değerlendirilmesine" ilişkin kararı göz önünde bulundurularak yapılan menfi tespit başvuruları teşebbüs hakkında yürütülen soruşturma ile birlikte değerlendirilmiştir.

2. Başvuruya konu olan iki tür sözleşme bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Türkiye'de üretilen ve yurt dışında üretilip MAİS A.Ş (sözleşmede ŞİRKET olarak geçmektedir.) tarafından pazarlanan, yeni Renault otomobiller ve küçük ticari araçlar ile bunların yedek parçalarının ve müteakibillerinin Şirket tarafından dağıtımı ile servisi konulu Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'dir. İkincisi ise konusu bir taraftan MAİS'in öngördüğü ilkeler doğrultusunda satış sonrası hizmetleri (bakım-onarım ve yedek parça) sunma, diğer taraftan muhtemel otomobil müşterilerini araştırıp tespit ederek

SATICI (Mais şubesi veya yetkili satıcı) ya iletmek olarak tanımlanan Yetkili Atelye Sözleşmesi'dir.

H.3.3.1. Yetkili Satıcılık Sözleşmesi

1. Bildirim formunda 216 adet bayi ile imzalanan Yetkili Satıcılık Anlaşması'nın 1998/3 sayılı Tebliğ'e uygun olması amacıyla yapılan değişikliklerin noter vasıtasıyla bayilere duyuru şeklinde 05.05.1998 tarihinde gönderildiği, ancak sözleşme değişikliklerine karşı herhangi bir itirazları bulunmamakla birlikte zaman kısıtlığı nedeniyle bayilerin tümünden kabul ettiklerine dair henüz resmi bir belge ulaşmadığı belirtilmektedir.

2. Bildirim formunun eki olan ve anlaşmanın diğer taraflarına MAİS tarafından gönderilen 04.05.1998 tarihli duyuruda; söz konusu sözleşmede, sözleşmenin *"Bu sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak Şirketçe yayınlanan ve yayınlanacak tüm "dış genelgeler" ve "talimatlar" sözleşmenin ayrılmaz bir parçasını teşkil edip, yetkili satıcıyı bağlayıcı niteliktedir. yetkili satıcı bunlara itiraz edemeyeceği gibi talimata uyma zorunluluğuna aykırı davranışlarda bulunamaz. Böyle durumlarda Şirket sözleşmeyi geçici bir süre için askıya alabileceği gibi, fesih de edebilir."* şeklindeki 35 inci maddesi hükmüne dayanılarak bu duyuruda belirtilen değişiklikler ve eklemeler yapıldığı ve bundan sonra taraflar arasındaki ilişkilerde sözleşmenin kalan hükümleri ile bu duyuruda belirtilen değişik hükümlerin esas alınacağı ifade edilmektedir.

Aşağıda sözleşmenin değişiklikten sonraki halinin soruşturma açısından önemli bulunan maddeleri incelenmiştir:

Madde 1

Sözleşmenin konusu, Türkiye'de üretilen ve yurt dışında üretilip ŞİRKET tarafından pazarlanan, yeni Renault otomobiller ve küçük ticari araçlar ile bunların yedek parçalarının ve müteakiblerinin ŞİRKET tarafından dağıtımı ile servisi olarak tanımlanmıştır.

Madde 5

Servis ve Bakım İstasyonları Tesisi Yükümlülüğü başlıklı 5 inci maddede, "servis ve bakım istasyonlarında Şirketin önereceği marka cihaz ve avadanlıklarla madeni yağları kullanma" yükümlülüğü getirilmiştir.

Madde 7

Renault Mamüllerinin Şirketten Alınma Zorunluluğu başlıklı 7 nci madde "bir motorlu aracın ve yedek parçaların üretimi, pazarlaması, bakım servisi ile işgal eden işletme veya kuruluşların ana veya yetkili satıcısı olmaması, haklı ve objektif nedenlerin varlığı halinde şirketin bu uygulamayı kaldırabilmesi veya değiştirebilmesi" şeklindedir.

Madde 29

Yetkili satıcının reklam yapma yükümlülüğünün düzenlendiği 29 uncu maddenin bu yükümlülük kapsamında bulunan pano, tabela, amblem, yazı ve işaretlerin, Şirket'in önerdiği yerden satın alınması yükümlülüğünü getiren

7 nci fıkrası, yetkili satıcının söz konusu malzemeleri Şirket'in önerdiğinden başka bir yerden almasına imkan vermemektedir.

Madde 33

Yetkili satıcının satış ve satış sonrası tesislerini techiz edeceği alet, edavat ve demirbaşları “şirketin önerdiği yerden satın almak ya da kiralamakla yükümlü” olduğunu hükme bağlayan 33 üncü madde, yetkili satıcının mutlaka önerilen yerden satın almasını gerektirecek niteliktedir.

Madde 35

Talimata uyma zorunluluğu başlıklı 35 inci maddede “Bu sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak Şirketçe yayınlanan ve yayınlanacak tüm “dış genelgeler” ve “talimatlar” sözleşmenin ayrılmaz bir parçasını teşkil edip, yetkili satıcıyı bağlayıcı niteliktedir. Yetkili satıcı bunlara itiraz edemeyeceği gibi talimata uyma zorunluluğuna aykırı davranışlarda bulunamaz. Böyle durumlarda Şirket sözleşmeyi geçici bir süre için askıya alabileceği gibi, fesih de edebilir” şeklinde bir hüküm bulunmaktadır.

Madde 37

Sözleşmenin Feshi ve İnfisahı başlıklı 37 inci maddeye şirketin dağıtım ağıının kısmen veya tamamen reorganizasyonunu gerekli gördüğü veya zorunluluk olduğu takdirde bir yıl önceden haber vermek kaydıyla sözleşmeyi tek taraflı olarak ve herhangi bir tazminat ödemeksizin feshetme hakkına sahip olduğunu öngören bir hüküm ilave edilmiştir.

Madde 40

Sözleşme süresinin düzenlendiği 40 ıncı maddede yapılan değişiklikle sözleşmenin süresinin beş yıl olacağı, 6 ay önceden feshi ihbarda bulunmak kaydıyla tarafların sözleşmeyi tek taraflı feshedebilecekleri, feshi ihbarda bulunmadıkları takdirde sözleşmenin bir yıl daha yürürlükte kalacağı, bu şekilde sözleşmenin süresiz hale gelmesi durumunda ise tarafların iki yıl önceden feshi ihbarda bulunmak kaydı ile sözleşmeyi tek taraflı feshedebilecekleri hükme bağlanmıştır.

H.3.3.2. Yetkili Atelye Sözleşmesi

MAIS A.Ş.'nin 63 adet yetkili atelye ile imzaladığı belirtilen Yetkili Atelye Sözleşmesi de, 04.05.1998 tarihli duyuru ile sözleşmenin “Bu sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak Şirketçe yayınlanan ve yayınlanacak tüm dış genelgeler ve talimatlar sözleşmenin ayrılmaz bir parçasını teşkil edip, Atelyeyi bağlayıcı niteliktedir. Atelye bunlara itiraz edemeyeceği gibi talimata uyma zorunluluğuna aykırı davranışlarda bulunamaz. Böyle durumlarda Şirket sözleşmeyi geçici bir süre için askıya alabileceği gibi, fesih de edebilir.” şeklindeki 9 uncu maddesine dayanılarak değişikliğe tabi tutulmuştur.

Söz konusu duyuruda sözleşmenin Giriş bölümünde yer alan yetkili atelyenin adresinin bulunduğu mahal veya semtin yetkili atelyenin faaliyet bölgesi olduğu belirtilmektedir. Faaliyet esaslarını düzenleyen 5 inci maddesi ile yetkili atelyenin alt sözleşme yapmaması, sözleşme bölgesinin adresinin bulunduğu mahal ile sınırlı

olması, Renault parçalarının dağıtım ağına dahil olmayan bayiye satılmaması, ancak sözleşme konusu yedek parçalar bizzat söz konusu bayi tarafından otomobillerin bakım ve onarımı için kullanılacaksa satılması, garanti, ücretsiz servis ve geri çağırımda münhasıran Renault orjinal parçaları veya tekabül eden parçaların kullanılması, bölge dışı aktif reklam faaliyeti yapılmaması, bakım ve onarım için Renault parçaları veya bunların kalite düzeyine denk olan ve MAİS'in onayladığı parçaların kullanılması, üçüncü şahısların parçaları kullanıldığı takdirde kullanıcılara haber verilmesi gibi bireysel muafiyet tanınabilecek hükümler getirilmiştir. Yetkili Atelye Sözleşmesi'ne de bölge dışı aktif satışı ve reklam faaliyetlerini yasaklayıcı ek hükümler getirilmiştir. Bildirim Formu'nda menfi tespit, mümkün olmadığı takdirde muafiyet talebi yer almaktadır.

I- SAVUNMALAR

Soruşturma konusu ile ilgili olarak MAİS'in birinci ve ikinci yazılı savunma, ek görüşe cevap ile sözlü savunma toplantısında yapmış olduğu savunma ve ileri sürdüğü hususlar aşağıda aktarılmaktadır.

I.1. Usule İlişkin Savunmalar

MAİS vekili tarafından gönderilen ilk yazılı savunmada,

1. Rekabet Kurulu'nun soruşturma açıldığına dair 25 Şubat 1999 tarih ve 1999/10 sayılı Kararı'nın metninin gönderilmediği bu durumun Kanun'un 9, 42 ve 43/II inci maddelerine aykırılık oluşturduğu,

2. Ayrıca, Rekabet Kurulu Başkanlığı'na gönderilmiş olan 9 Nisan 1999 tarihli yazı ile bilgi ve belge istenmiş olduğu, 12 Nisan 1999 tarihli yazı ile istenilen bilgi ve belgelerin gönderildiği, ancak 8 Şubat 1999 tarihli bir tutanağın gönderilmemiş olduğu, ayrıca söz konusu tutanağın raporda da değerlendirilmediği,

3. Anılan Kurul kararı ile ilgili olarak, Kanun'un 9 uncu maddesinin ilk fıkrasında yazılı "...rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir" hükmünün yerine getirilmediği,

4. Kanun'un 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yazılı olan karar alınmış olmasına karşın aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "...Kurul birinci fıkraya göre karar vermeden önce ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine ihlale ne şekilde son vereceklerine ilişkin görüşlerini yazılı olarak bildirir" hükmünün de maddedeki "bildirir" ifadesine rağmen yerine getirilmemiş olduğu

öne sürülmüştür.

I.2. Esasa İlişkin Savunmalar

I.2.1. Yetkili Satıcıların ve Atelyelerin Yedek Parça Satış Fiyatlarının Belirlenmesi İddiasına İlişkin Savunma

MAİS'in yetkili satıcı ve atelyelerle yaptığı sözleşmelerinin özellikle 04.05.1998 tarihinde rekabet kurallarına uygun hale getirildiği savunulmuştur. Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nin fiyat ve indirim oranlarına ilişkin değişiklik maddelerinin;

“Madde 11.1 (yeni metin) yetkili satıcıya uygulanacak Renault mamullerinin fiyatları bu mamullerin maliyet ve kar unsurları belirlenmek suretiyle şirketçe saptanır.

Madde 13.4 (yeni metin) Yetkili satıcının satacağı Renault mamullerine ve servis saatlerine ilişkin olarak şirketin bildirdiği fiyatlar, maliyet unsurları ile diğer ekonomik koşullar dikkate alınarak, yetkili satıcının bu ürünlerin fiyatlarını belirlemelerinde yardımcı olmak için hazırlanmış olup, tavsiye niteliğindedir.”

şeklinde olduğu, ayrıca MAİS Hukuk Müşavirliği tarafından 27.01.1998 tarihinde, 30.3020/1-019 sayı ile Servis ve Promosyon Müdürlüğü'ne gönderilen yazıda, fiyatların tavsiye niteliğinde olduğunun belirtilmesi gerektiğinin hatırlatıldığı ifade edilmektedir.

Fiyat belirleme ve rekabeti engelleme konusunda delil olarak değerlendirilen 1998 yılı “Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği” nin ise ilgili müdürlüklere gönderilerek hakkında görüş istenen taslak niteliği taşıdığı, nitekim bu durumun yönetmeliğin üst yazısından anlaşıldığı, eksiklik ve hataları nedeniyle yürürlüğe konulmadığı gibi yetkili satıcılara da gönderilmediği, bu durumun da Şirket'in giden evrak defterleri ve PTT kayıtlarından anlaşılacağı belirtilmektedir.

Bilgisayar programı konusundaki iddiaların da gerçeği yansıtmadığı, bilgisayarda tavsiye edilen fiyat ve indirim oranının yüklü olduğu, yetkili satıcının fatura düzenlerken referans numarasını 1 ile girip bilgisayarda faturayı yazabileceği, bu sırada referans no'sundan sonra istediği fiyatı yazma hakkı olduğu, istediği fiyatı yazmayıp boş geçmesi halinde ancak o zaman otomatikman MAİS'in tavsiye ettiği liste fiyatının yazıldığı, bu durumda da yetkili satıcının faturanın en altındaki toplam bedele istediği oranda indirim yapabilme ve fiyatı belirleme imkanına sahip olduğu, ayrıca dışarıdan alınan malzeme ve yedek parça fiyatlarının da 2. referans numarası ile bilgisayara yüklenebildiği ve MAİS yedek parçalarının da referans kodu değiştirilerek yetkili satıcının istediği fiyattan faturalandırılacağı ifade edilmektedir.

Soruşturma heyetinin hazırladığı Ek Görüş'te yeniden satıcıların tavsiye edilen fiyatlara birebir uyduklarının öne sürülmesine yanıt olarak, satıcıların fiyat kalemine genellikle tavsiye edilen fiyatı yazdıklarını, ancak bu fiyat üzerinden yapılan indirimi faturanın altında ayrıca parça indirimi olarak gösterdikleri savunması getirilmiştir.

Son yazılı savunmada MAİS, otomobil fiyatlarına müdahale etmedikleri halde yedek parça fiyatlarını tespit ettikleri iddiasının ekonomik ve ticari açıdan anlamlı olmadığını öne sürmüştür. Ek olarak gönderilen faturaların 700 adedinde %10'dan fazla indirim yapıldığı belirtilmiştir.

I.2.2. Yetkili Satıcıların ve Atelyelerin Rakip Yedek Parça Üreticilerinden Mal Temin Etmelerinin Engellenmesi İddiasına İlişkin Savunma

1998/3 no'lu Tebliğ'e göre sağlayıcının ilke olarak yetkili satıcıların ve atelyelerin rakip yedek parça üreticilerinden mal temin etmelerini engelleyemeyeceği, ancak bu durumun kullanılacak yedek parçanın anlaşma konusu mallarla aynı kalitede olma zorunluluğu; anlaşma konusu mallara verilen servislerde, ücretsiz servislerde ve geri çağırıda sadece anlaşma kapsamına giren yedek

parçaları kullanma yükümlülüğü ve rakip yedek parça kullanılması halinde, yetkili satıcıya bu durumun müşteriye önceden ve sonradan bildirilmesi yükümlülüğü olmak üzere 3 istisnası olduğuna değinilerek, MAİS'in sadece bazı yetkili satıcıların ve bazı üreticilerin rakip yedek parçaları sanki MAİS orjinal yedek parçasıymış gibi göstererek, hem müşteriye aldatmalarına hem de MAİS markasına karşı haksız rekabet fiili uygulamalarına karşı önlemler aldığı ifade edilmektedir.

MAİS, Trabzon yetkili satıcısı KOÇMAK A.Ş.'nin Valeo firmasının ürettiği yedek parçaların yetkili satıcılığını ve ayrıca, İstanbul yetkili satıcısı HEDEF A.Ş.'nin de on sekiz adet yedek parça üreticisi firmanın yetkili satıcılığını ve dağıtıcılığını uzun süredir yapmakta olduğunu belirtmiştir. Söz konusu firmaların buna ilişkin fiyat listeleri ile KOÇMAK A.Ş.'nin Renault yedek parça satışlarında serbestçe indirim uyguladığını gösteren kampanya ilanı yazısı da savunmanın ekinde sunulmuştur. Bu firmalarla ilgili olarak MAİS tarafından hiçbir yaptırım uygulanmadığı da belirtilmiştir.

I.2.3. Filo Satışlarında Yetkili Satıcıların Pazarlarının Kısıtlanması İddiasına İlişkin Savunma

Yetkili satıcıların pazarlarının kısıtlanmasına delil olarak gösterilen Özel Satış Birimi (ÖSB) Yönetmeliği'nde yetkili satıcıların pazarlarının kısıtlanmadığı sadece MAİS'in belirtilen yerlere doğrudan satış yapma hakkının getirildiği, yönetmelikte belirlenen araçların büyük bölümünün özel imalat araçlar olduğu (polis, jandarma ve karayolları araçları gibi) bu nedenle söz konusu araçların "anlaşma konusu" malların oluşturduğu ürün yelpazesi dışında tutulmasının normal olduğu bildirilmektedir.

Diğer filo satışlarında ise yetkili satıcının MAİS'e haber vermeden filo satımına ya da ihaleye girmesi durumunda başarılı olamayacağı, zira vereceği fiyatlarda MAİS'e ödeyeceği normal fiyatlar ile bağlı olacağı, bu durumda ise MAİS'i haberdar ederek araçları ihalenin gerektirdiği fiyattan daha düşük bir fiyata alıp, kendi belirlediği fiyattan müşteriye satma olanağına sahip olması gerektiği ifade edilmektedir.

Ayrıca:

- Yetkili satıcıların filo satışlarında MAİS'in katılım payının çok üzerinde indirim oranı uyguladıklarını,
- 1998 yılında yetkili satıcılar tarafından valiliklere, kaymakamlıklara, Ankara Emniyet Müdürlüğüne, Konya Emniyet Müdürlüğü ve Emniyet Amirliğine, Fatih ve İzmit Belediyelerine satış yapıldığını,
- aynı filo müşterisine değişik yetkili satıcıların satış yapabildiğini ve değişik indirim oranı uygulayabildiğini ispatlamak amacıyla bazı faturalar sunulmuştur.

I.2.4. Şikayetçilerin İddialarına Yönelik Savunma

MAİS vekili, gerek yazılı savunmalarında gerekse sözlü savunmada, şikayetçilerin ürettikleri parçaların Renault orijinal ürünlerine benzemesi nedeniyle aldatıcı nitelikte olduğunu ve haksız rekabet davalarının da bu durumu önlemek için açıldığını belirterek, soruşturma heyetinin şikayetçilerin istemlerinin reddedilmesi yönündeki görüşlerine katıldıklarını ifade etmiştir.

J- GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1. Şikayetçilerin Talepleri ile İlgili Değerlendirmeler

J.1.1. Endüstriyel Tasarım Haklarının Kötüye Kullanıldığı İddiası

Yukarıda verilen bilgilerden görülebileceği gibi BOZTEKİN'in, OYAK RENAULT'ya ait tescilli otomobil yedek parçalarını üretip satmak suretiyle haksız rekabet eylemini oluşturduğu kesinleşmiş bir yargı kararı ile tespit edilmiştir.

Şikayet dilekçesinde, MAİS'in müvekkili teşebbüsler aleyhine mahkemede dava açması ve bu davalar sonucunda alınan kararların uygulanması hakim durumu kötüye kullanma biçimi olarak gösterilmiştir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36 ncı maddesine göre "herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir." MAİS'in kendi haklarını koruma amacıyla hukuksal süreçler başlatmasının engellenmesi talebi öncelikle Anayasa'ya aykırıdır. Mahkemenin MAİS ve OYAK-RENAULT'nun taleplerini haklı görüp, haksız rekabet eylemlerine son verme amacıyla üretimin durdurulmasına ve diğer tedbirlerin alınmasına karar vermesinin, MAİS'in hakim durumunu kötüye kullanması, olarak değerlendirip yasaklanması da Anayasa'nın 138 inci maddesinin "...idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" şeklindeki dördüncü fıkrasına aykırılık teşkil edecektir. Bu nedenle Rekabet Kanunu'nu teşebbüslerin mahkemeye başvurularının engellenmesine ve mahkeme kararlarının değiştirilmesine ya da uygulanmasının engellenmesine yol açacak şekilde yorumlamak mümkün değildir.

Bu noktada Avrupa Topluluğu Adalet Divanı (ATAD) içtihadından örnekler vermek yerinde olacaktır. İtalyan Mahkemelerinde görülmekte olan, Maxicar adlı bağımsız bir yedek parça üreticisi ile Renault arasında soruşturma konusuna benzer bir davada hakim, ATAD'a davanın sonuçlandırılabilmesi için aşağıdaki soruyu da içeren iki soru sormuştur:⁷

"AET Antlaşması'nın 86 ncı maddesi otomobil üreticilerinin, hakim durumda oldukları kendi ürettikleri otomobillerde kullanılan yedek parçalar pazarında bağımsız yedek parça üreticilerinin yarattığı rekabeti, koruyucu haklar tescil ettirerek önlemeye çalışmalarını yasaklar mı?"

Divan verdiği yanıtta öncelikle, yasa ile verilen inhisari bir hakkın getireceği faydanın güvence altına alınmasının, korunmuş ürünlerin izin verilmemiş üçüncü taraflarca üretilmesini ya da satılmasını önleme etkisi doğurmasını, rekabetin kötüye kullanma yoluyla engellemesi olarak değerlendirilemeyeceği yorumunu yapmıştır. Divan görüşünde, 86 ncı maddenin yasağı kapsamında değerlendirilebilecek kötüye kullanma hallerini aşağıdaki gibi saymıştır:

"...İnhisari hakkın kullanılması, eğer bağımsız tamircilere yedek parça vermeyi keyfi olarak reddetme, yedek parça fiyatlarını hakkaniyete aykırı bir düzeyde tespit

⁷ Case 53/87. 5 Ekim 1988. Consorzio italiano della componentistica di ricambio per autoveicoli and Maxicar v Régie nationale des usines Renault. Reference for a preliminary ruling: Tribunale civile e penale di Milano - Italy. Exercise of design rights for car bodywork components - Compatibility with Articles 30 to 36 and 86 of the Treaty. European Court Reports 1988, s. 603, Celex no: 9687J0053.

etme, hala dolaşımda olmasına rağmen belirli bir model otomobilin yedek parçalarını üretmeme kararı alınması gibi Üye Ülkeler arası ticareti etkileme olasılığını taşıyan belli kötüye kullanma hareketlerinin ortaya çıkması durumunda 86 ncı madde tarafından yasaklanabilir.”

Üretici tarafından üretilen parçaların bağımsız imalatçılar tarafından sunulanlardan daha pahalı olmasının, Divan'ın daha önceden verdiği bir karar uyarınca,⁸ her zaman bir kötüye kullanma olarak değerlendirilmeyeceğini, çünkü endüstriyel bir tasarıma dayalı korunmuş hakkın sahibinin yasal olarak o tasarımı meydana getirmek için yaptığı yatırımların geri dönmesini isteyebileceği, verilen görüşte belirtilmiştir. Aynı biçimde Volvo firmasıyla Veng adındaki bir kaporta üreticisinin taraf olduğu bir dava ile ilgili olarak ATAD'a sorulan görüşe yukarıdaki paragrafta yer alan yanıt verilmiştir.⁹

Görüldüğü gibi ATAD, otomobil üreticilerinin, kendi otomobillerinde kullanılacak (kaportayla ilgili) yedek parçaları tescil ettirmesini açıkça bir kötüye kullanma olarak görmemektedir. Bu nedenle şikayetçilerin verdikleri örneklerin 4054 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesine kaynaklık eden AET Antlaşması'nın 86 ncı maddesine aykırı olarak görülmemesi, benzer eylemlerin Kanunumuzun 6 ncı maddesine de aykırı olarak görülemeyeceği anlamına gelmektedir.

J.1.2. Renault Markasının Kullanımı

Şikayetçi teşebbüsler, “bundan böyle üretilecek olan ürünlerde Renault, Renault 12, R 9, R 12 gibi kelime ve işaretlerin ürünlerin üretici firması hakkında yanıltıcı olmamak ve üretici firmanın kendi markaları ile birlikte ve sadece bu parçaların hangi markanın hangi tipine uyduğunu belirtme amacı ile kullanılmasına engel olunmamasının emredilmesine karar verilmesini” Kurulumuzdan talep etmektedir.

ATAD'ın C-63/97 sayılı Kararı'na, şikayetçilerin yukarıda anılan marka kullanımı ile ilgili taleplerine dayanak göstermek amacıyla şikayetçi vekilinin soruşturma raporuna gönderdiği cevabın ekinde yer verilmiştir. Hollanda Yüksek Mahkemesi'nde görülmekte olan BMW ile Ronald Karel DEENIK arasındaki davada, mahkemenin ATAD'a BMW markasının izinsiz bir biçimde kullanılmasının yasaklanıp yasaklanamayacağına ilişkin sorular yöneltmesi sonucunda Divan; BMW ile bir bağlantısı olduğu izlemine uyandırmamak kaydıyla, kamuyu BMW marka otomobillerin tamirini yapma konusunda uzman olduğunu bilinçlendirme amacıyla Bay Deenik'in markayı kullanabileceğine karar vermiştir.

Buradan da görülebileceği gibi dosyaya rekabet otoritesi değil mahkemeler bakmakta, karar da rekabet kuralları değil fikri mülkiyet kuralları hükümlerince alınmaktadır.

Ayrıca 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 74 üncü maddesi birinci fıkrası uyarınca “menfaati olan herkes, marka sahibine karşı dava açarak, fiillerinin marka hakkına tecavüz teşkil etmediğine

⁸ Case 24/67. Parke, Davis and Co. 29 Şubat 1968, ECR 1968, s.55.

⁹ Case 238/87. 5 Ekim 1988. AB Volvo v Erik Veng (UK) Ltd. Reference for a preliminary ruling: High Court of Justice, Chancery Division - United Kingdom. Abuse of a dominant position - Refusal by the proprietor for a registered design to grant a licence. ECR 1988, s. 621, Celex no: 687J0238.

karar verilmesini talep edebilir". Görüldüğü üzere uygulanması gereken usul ilgili KHK'de açıkça belirtilmiş olup Rekabet Kurulu'nun yukarıda belirtilen mahiyette bir karar almasının buna uygun olmayacağı sonucuna varılmıştır.

J.2. Resen Açılan Soruşturma Konularına İlişkin Değerlendirmeler

J.2.1. Usule İlişkin Savunmaların Değerlendirilmesi

1- İlk yazılı savunmada iddia edildiği gibi Kanun'un 42 ve 43/II nci maddelerinde soruşturma kararı metninin gönderilmesi gerektiğine dair bir hüküm bulunmamaktadır. Zira 42 nci madde "Başvuru Sahiplerine Bildirim"i düzenlediği gibi 43 üncü maddenin ikinci fıkrasında sadece soruşturmaya başlandığının bildirilmesi ve iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilginin gönderilmesi öngörülmektedir. Anılan hükümler çerçevesinde teşebbüse soruşturmaya başlanması kararı ve elde edilmiş olan belgeler gönderilmiştir. Ayrıca, MAİS vekilinin 9 Nisan 1999 tarihli başvurusu üzerine, talep etmiş olduğu tüm bilgi ve belgeler kendisine gönderilmiş olduğu gibi dosyayı inceleme haklarında herhangi bir kısıtlama da yapılmamıştır.

2- Raporda 8 Şubat 1999 tarihli tutanağın yer almamış olması ise usulde bir eksiklik teşkil etmemektedir. Nitekim soruşturma aşamasında lehte ve aleyhte olan tüm deliller kullanılmış, keza Kurul da soruşturma sonucunda lehte ve aleyhte olan tüm delilleri birlikte değerlendirmiştir.

3- Kanun'un 9 uncu maddesinin ilk fıkrasında yazılı olan " ...rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir." hükmü ise fıkra metninden anlaşılacağı gibi nihai kararı işaret etmekte olup, ancak nihai kararlarla birlikte uygulanabilecektir.

4- Son olarak Kurul'un ihlale ne şekilde son verileceğine ilişkin görüş bildirmemesinin önemli bir usul eksikliği olduğu savunması değerlendirilmiştir. MAİS'e göre 4054 sayılı Kanun'un 9(3) üncü maddesindeki " Kurul ...görüşlerini yazılı olarak bildirir" şeklindeki ifadeyi, Avrupa Topluluğu'nun 17 sayılı Tüzüğü'nün 3(3) üncü maddesi hükmüne paralel olarak yorumlamak ve bunun zorunlu olarak her olayda uygulanmasından kurtulmak mümkün değildir. Savunmaya göre, 17 sayılı Tüzüğün 3(3) üncü maddesinin hükmündeki "yapabilir" (İngilizce karşılığı: may) sözcüğünün esas alınıp bu yorumun yapılması, Tüzüğün başka maddelerinin de, örneğin "Komisyon ceza kesebilir" hükmünün 4054 sayılı Kanunda, emredici hüküm haline geldiğinin kabul edilmemesini gerektireceğinden yanlış olacaktır. Dolayısıyla, Kurul her olayda, nihai bir karar vermeden önce ihlale ne şekilde son vereceğine ilişkin yazılı görüş bildirmek zorundadır.

Bu savunmanın kabul edilebilmesi için 4054 sayılı Kanun'un sadece lafzı ile değil, ruhu ve konuluş amacı ile birlikte yorumlanması gerekmektedir. Madde, AT Rekabet Hukuku kurallarından iktibas yoluyla alınmış olduğu için mehaza bakılarak yorumlanması doğru olacaktır. Bilindiği gibi Roma Antlaşması'nın 87 nci maddesi gereğince 1962 yılında Konseyce kabul edilen 17 sayılı Tüzüğün 3 üncü maddesinde aynı başlıkla düzenlenen ihlale son verme maddesi, diğer pek çok maddede olduğu gibi 4054 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesine de kaynaklık etmekte olup, son fıkra hariç neredeyse aynen tercümesidir. Kanun'un 9 uncu maddesinin son fıkrası ise, AT Hukukuna Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın Camera Care

davasında vermiş olduğu karar ile girmiş olan ihtiyati tedbir kararının bir yansıması olarak aktarılmıştır.

Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın Camera Care dosyasıyla¹⁰ ilgili kararının 16 ncı paragrafında, 17 sayılı Tüzüğün 3 üncü maddesinin Komisyon'a rekabet ihlali niteliğini taşıyan bir eyleme son vermek için iki tür karar alma yetkisi tanıdığı belirtilmektedir. Birincisinin "Karar" olduğu ve Kurucu Antlaşmanın 189 uncu maddesi uyarınca muhataplarının bu karara uymak zorunda olduğu, Tüzüğün 15 ve 16 ncı maddeleri uyarınca da bu "Karar'a" idari ve süreli para cezalarının eşlik edebileceği yorumu yapılmıştır. Mahkeme, ikinci bir tür ihlale son verme yolu olarak Komisyon'un her zaman bağlayıcı bir karar almadan önce 3(3) üncü madde uyarınca ihlale nasıl son verileceği ile ilgili tavsiyelerde bulunma yetkisi olduğunu belirtmiştir. Tüzüğün 3(3) üncü maddesi hükmünün amacının, taraf teşebbüsleri bağlayıcı bir karar alma yoluna başvurmadan önce, onları kendi görüşleri doğrultusunda hareket etmeye ikna etmek için, durumdan yani Topluluk Hukuku karşısında davranışın ihlal teşkil edebileceğine ilişkin Komisyon'un kendi değerlendirmesinden haberdar etmek olduğu, açık bir biçimde ifade edilmiştir. Ayrıca bunun, Tüzüğün 3 üncü maddesinin özü olan, bağlayıcı karar almanın getirdiği pratik yollardan yararlanılmasını sınırlayıcı bir biçimde yorumlanmasına neden olamayacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere ATAD'ın yorumu herhangi bir tartışmaya yer vermeyecek ölçüde açık ve kesindir. Buna göre 4054 sayılı Kanun'un 9(3) üncü maddesine kaynaklık teşkil eden AT'nin 17 sayılı Tüzüğü'nün 3(3) üncü maddesi, Komisyon'un bağlayıcı bir karar almadan olayı çözümlenmenin çeşitli nedenlerle daha etkin olacağını düşündüğü hallerde, ihlale nasıl son verileceğine ilişkin tavsiyelerini taraflara iletmek suretiyle dosyayı kapatma yetkisinin saklı olduğu, ancak bunun bir zorunluluk olmadığı biçiminde yorumlanmaktadır. Rekabet Kanunu'nun 9(3) üncü maddesinin de aynı doğrultuda yorumlanmasının doğru olacağı düşünülmüştür.

Avrupa Topluluğu mevzuatında, 17 sayılı Tüzük'te, Komisyon'un ihlal iddiasıyla soruşturma açtığı hallerde, soruşturma tamamlanıp ihlalin varlığına ilişkin nihai karar alınıncaya kadar, ihtiyati tedbir niteliğinde "bağlayıcı" bir karar alınmasına imkan veren açık bir hüküm bulunmaması, Tüzüğün 3 (3) üncü maddesinde yer verilen "görüş" bildirme imkanının, Komisyonun soruşturma tamamlanıncaya kadar geçecek süre içinde ihlalin sürmesinin kabul edilemeyeceği durumlarda kullanabileceği bir tedbir olarak düzenlenmiş bir hüküm olduğu düşüncesini güçlendirmektedir. Komisyon, hakkında soruşturma yürüttüğü teşebbüse, bağlayıcı olmasa bile ihlale ne şekilde son vereceği konusundaki görüşlerini bildirmek suretiyle, ihlalin bir an önce sona erdirilmesini sağlamak isteyebilir. Bağlayıcı olmayan bu görüşe uygun davranıp ihlale son veren teşebbüsün bu olumlu davranışı ceza takdirinde Komisyonca değerlendirilmektedir.

17 sayılı Tüzükle açıkça düzenlenmemiş olan ve soruşturmanın sonuçlanmasına kadar geçecek süre içinde ciddi ve telafi olunamayacak zararların ortaya çıkması ihtimalinin bulunduğu durumlarda, nihai kararın kapsamını aşmayacak geçici tedbir niteliğindeki bağlayıcı olmayan "görüş"ün ötesinde, "bağlayıcı" nitelikte "kararın" da verilebileceği, Adalet Divanı'nın yukarıda açıklanan

¹⁰ Case 792/79 R. Order of the Court of 17 January 1980. Camera Care Ltd v Commission of the European Communities.

Camera Care kararı ile hükme bağlandıktan sonra Avrupa Topluluğu mevzuatına girmiş ve aynı hüküm Türk kanun koyucusu tarafından Kanun'un 9 uncu maddesinin son fıkrasına konulmak suretiyle aynen aktarılmıştır. Dolayısıyla 17 sayılı Tüzüğün 3(3) üncü maddesinin karşılığını oluşturan Kanun'un 9(3) üncü maddesinin fazla bir anlam ve önemi kalmamıştır. Bu nedenle Kurulumuz nihai karara kadar geçecek süre içinde ihlale derhal son verilmesini zaruri gördüğü durumlar için Kanun'un 17 nci maddesinin (a) bendindeki süreli para cezası ile de yaptırıma bağlanmış olan 9 (4) üncü maddesindeki ihtiyati tedbir kararı alınmasının açıkça mümkün bulunduğu bu durumda, bağlayıcı olmayan "görüş" bildirmesinin her olayda gerekli ve zorunlu olduğu yönündeki savunmaya katılamamaktadır. Eğer bununla savunmanın ihlale devam etmekte haklı olduğu kanıtlanmak isteniyorsa, esasen Kurul'un soruşturma açma kararında ve bildiriminde MAİS'in ihlal teşkil ettiğini düşündüğü davranışları birer birer duyurmuş olması karşısında kendisinden beklenen, Kurul'un bu iddialarına katılıyorsa, bu davranışlarına tebligatı alır almaz son vermesidir. Nitekim olayımızda MAİS kendisinden beklenen bu davranışları gösterme çabası içinde olmuş ve Kanun koyucunun amacı gerçekleşmiştir. Öte yandan 9 uncu maddenin son fıkrasıyla Kurul'a verilmiş olan yetkinin henüz soruşturma aşamasında ihlalin varlığı kanıtlanmamışken, ihlale ne şekilde son verilebileceği konusunda görüş bildirmenin zorunlu tutulmasının getirebileceği pratik sakıncalar dahi, fıkranın lafzıyla değil ruhuyla yorumlanmasının daha doğru olacağı sonucunu haklı kılmış ve Kurulca 9 uncu maddenin 3 üncü fıkrası uyarınca her olayda görüş bildirmesinin zorunlu olduğu savunması kabul görmemiştir.

J.2.2. Onarımda Kullanılan Yedek Parçaların Yeniden Satış Fiyatının Belirlenmesi

MAİS'in, Rekabet Kurulu'nun 1997/5 sayılı Tebliğ ile teşkilatını oluşturduğunu ilan ettiği 05.11.1997 tarihinin öncesinde ve sonrasında, yayınladığı duyurularla ve servis sirküleriyle yetkili servislerin onarım işçilik ücretleri ile onarımda kullanılan yedek parça fiyatlarını ve bunlarda uygulanabilecek maksimum indirim oranını açıkça belirlediği tespit edilmiştir.

Servislerde uygulanacak yedek parça fiyatları modem vasıtasıyla yetkili satıcılara ulaştırılmakta ve fatura bilgisayar tarafından kesilirken MAİS'in gönderdiği fiyatlar faturada görülmektedir. Yetkili satıcının bilgisayardan otomatik olarak çıkan bu fiyatları değiştirmesinin mümkün olduğu belirtilmekle birlikte, incelenen 20 bine yakın faturada, tavsiye edilen fiyatın dışına ancak hata yapıldığı için çıkıldığı, değişik olan fiyatların olağan dışılığından anlaşılmaktadır. Bu nedenle yetkili satıcının kendisine ait olan yedek parçaların fiyatını belirleme özgürlüğü uygulayacağı parça indirimi oranıyla sınırlanmaktadır.

MAİS'in, uyulmazsa sözleşmelerin fesh edilebileceğine kadar varan cezaların uygulanacağını hatırlatarak yetkili satıcı ağına gönderdiği yazılar, yukarıda belirtilen sistem nedeniyle faturadaki parçaların toplamı üzerinden indirim yapmak dışında kendi malının fiyatı üzerinde bir belirleyiciliği kalmayan yetkili satıcının bu son özgürlüğünü de elinden almaya yöneliktir.

Yedek parçaların yeniden satış fiyatlarının belirlenmesi için yetkili satıcılara gönderilen yazıların, yetkili satıcılık sözleşmesinin 35, yetkili atelye sözleşmesininse 9 uncu maddesi uyarınca bu sözleşmelerin ayrılmaz birer parçaları oldukları

anlaşılmasıdır. Bu nedenle MAİS, yetkili satıcılar ve yetkili atelyeler ile arasındaki sözleşmeler vasıtasıyla indirim oranını en çok %10 olarak tespit etmektedir. MAİS'in yeniden satış fiyatını tespit etme davranışının, yalnızca yetkili satıcılara gönderilen yazılarla sınırlı olmadığı, bu iradeye yetkili satıcılar tarafından da %90'ın üzerinde bir oranda uyulduğu yukarıdaki bölümlerde inceleme sonuçları verilen çok sayıda faturadan anlaşılmaktadır.

Avrupa Topluluğu Komisyonu'nun bu tip dikey anlaşmalarla ilgili güncel yaklaşımlarını VW kararında¹¹ görmek mümkündür. Volkswagen firmasının İtalya'ya sattığı araçların paralel ithalat yoluyla Almanya'ya geri dönmesini engellemek için İtalya'daki yetkili satıcılarını bu ülkeye dönebilecek satışlar yapmamaları yönünde zorlamasına ilişkin olarak açılan dosyada, Karar'ın 128 ve 129 uncu paragraflarında Komisyon:

“Volkswagen, Audi ve Autogerma tarafından paralel ihracatları önleme ve engellemeye yönelik olarak benimsenen tedbirler, 85(1)'inci maddenin yasağı kapsamı dışında kalacak tek taraflı eylemler değildir. Bunlar üreticinin Autogerma üzerinden seçici dağıtım ağı içinde yer alan satıcılarıyla yürüttüğü sözleşme ilişkilerinin parçasıdır. Çünkü bunlar satıcılık sözleşmesinin pratik uygulaması için karşılıklı anlaşma ile benimsenmiştir...”

“Satıcıların ihracatlarının üzerindeki yasaklama ya da sınırlamalara üreticilerin baskısıyla razı olup olmadıklarının konuyla bir ilgisi yoktur. 82/367/EEC sayılı Hasselblad kararında Komisyon, bir uyumlu eylemin var olması için bir teşebbüsün bilerek ve kendi iradesiyle hareketlerini bir başka teşebbüsün istekleri doğrultusunda ayarlamasının yeterli olduğunu, hareketin yasadışı olduğu bilgisi ya da güdüsünün konuyla ilgisinin olmadığını belirtmiştir.”

ifadelerine yer vermektedir. Söz konusu karardan da anlaşılacağı gibi üretici ile yeniden satıcısı arasındaki dikey ilişkilerde rekabet ihlali bir tarafın diğerini zorlamasıyla meydana gelse de, ihlal, aralarındaki anlaşmanın bir sonucu olarak kabul edilmektedir.

Yukarıda yer verilen belgelerin bir kısmı Rekabet Kurumu'nun teşkilatını oluşturduğunu 1997/5 sayılı Tebliğ ile ilan ettiği 05.11.1997 tarihinden önceye rastlamakla birlikte, bahsedilen rekabet ihlallerine yol açan ve uymayanların yaptırıma maruz kalacağını belirten 288 sayılı duyuru 29.12.1997 tarihine aittir. 20.02.1998 tarih ve 439 sayılı Servis Sirküleri'nde indirimlerin 288 sayılı duyuruda yer alan esaslar çerçevesinde belirleneceğinden söz edilmesi, ihlalin en azından bu tarihe kadar sürdüğünün bir kanıtıdır. Gerek matbu servis sirküleri ile, gerekse de elektronik posta yoluyla fiyatlar yetkili satıcı ve atelyelere “tavsiye edilmekte” ve yetkili satıcılar “kendi politikaları gereği” bu fiyatlara uymaya özen göstermektedir. Bütün bu mekanizmanın sonucunda tüketiciye piyasa koşulları dışında belirlenmiş fiyatlardan hizmet sunulmaktadır.

MAİS'in, otomobil fiyatlarına karışmadıkları halde ikincil önem taşıyan yedek parça fiyatlarına müdahale etmelerinin ekonomik bir gerekçesi olmadığına ilişkin savunması, kriz dönemlerinde otomobil satışlarının azalmasına rağmen yedek parça satışlarının o oranda azalmaması, teşebbüslerin yedek parça cirolarının toplam

¹¹ Case IV/35.733, 28 Ocak 1998. Official Journal No. L 124, 25/04/1998, s. 60-108.

cironun %40'ından az olmaması, başka bir deyişle pazarın büyük olması, ve en önemlisi yedek parça piyasasında rakiplerinin az sayıda olması gibi gerçekler göz önünde bulundurulduğunda geçerli kabul edilmemiştir. Otomobil pazarında Renault markasının önemli rakipleri bulunsa da, yedek parça ve onarım pazarlarında MAİS'in ciddi rakipleri bulunmamaktadır. Otomobillerin teknolojileri gün geçtikçe ilerlediği için, bakımları yalnızca yetkili servislerde yapılabilir hale gelmektedir. Yedek parça piyasasında yapılan yeniden satış fiyatı tespiti gibi bir rekabet ihlali, otomobil firmalarının ilgili pazarda belirgin bir pazar gücüne sahip olmaları nedeniyle, otomobil piyasasında yapılan olası bir ihlal ile karşılaştırıldığında, tüketiciler ve toplam kaynak dağılımı açısından daha vahim sonuçlar doğurmaktadır.

Sonuç olarak yukarıda ayrıntılarıyla açıklandığı gibi; onarımda kullanılan yedek parça fiyatlarının ve bunlarda uygulanabilecek maksimum indirim oranlarının MAİS ve yetkili satıcılar arasında yapılan bir anlaşma ile tespit edilmesi eylemleri 4054 sayılı Rekabet Kanunu'nun 4 üncü maddesine aykırılık teşkil etmekte ve söz konusu maddenin "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" biçimindeki (a) bendine birebir uymaktadır.

J.2.3. Diğer Yedek Parçaların Yeniden Satış Fiyatının Belirlenmesi

MAİS'in yetkili servisleri ya da şubeleri aracılığıyla doğrudan tüketicilere satılmayıp, yine aynı ağ aracılığıyla toptan ya da perakende olarak tamircilere sattığı yedek parçaların da yeniden satış fiyatını tespit ettiği yukarıda verilen bulgulardan anlaşılmiştir.

MAİS'in Rekabet Kurulu'na sunduğu ilk yazılı savunmasında, 1998 Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği'nin yetkili satıcı ve yetkili atelyelere dağıtılmadığı, "taslak niteliği taşıdığı" öne sürülmüştür. Ancak söz konusu belgenin ne üst yazısında ne de başka bir yerinde taslak niteliğinde olduğuna dair bir ibare bulunmamaktadır. Pazarlama ve Planlama Müdürü R... T... imzalı üst yazı aynen aşağıdaki gibidir:

"Göndermiş olduğunuz bilgiler doğrultusunda güncelleştirilen 1998 yılı 'Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği'nin bir kopyası ekte yer almaktadır. Müdürlüğünüz ile ilgili bölümü kontrol ederek herhangi bir hata veya değişiklik olması halinde 13 Mart Cuma gününe kadar Müdürlüğümüze bildirilmesi hususunda bilgilerinizi rica ederim."

Bu yazıdan da anlaşılacağı gibi yönetmelik taslağından değil, güncellenmiş bir yönetmelikten bahsedilmektedir. Müdürlüklere görüş sormak için değil, güncelleştirilmesi tamamlanmış bu yönetmelikte kendileri ile ilgili kısımlarda bir hata olup olmadığının bildirilmesi için yollanmıştır. Keza ancak bir hata varsa müdürlerin bu durumu bildirmeleri istenmiştir.

MAİS'in posta kayıtları incelenmiş ve yetkililerle yapılan görüşme sonucunda da kayıtlarda giden evrağın içeriğine ilişkin bilgi bulunmaması nedeniyle yönetmeliğin gönderilip gönderilmediğini tespit etmenin imkansız olduğu anlaşılmıştır. Çeşitli illerde görüşülen çok sayıda yetkili satıcı ise ne 1998 yılında ne de daha önce böyle bir döküman aldıklarını hatırlamadıklarını belirtmiştir. Raportörler tarafından buralarda yapılan yerinde incelemelerde de yetkili satıcı faaliyet yönetmeliklerine rastlanmamıştır.

MAİS'in savunmasında 16.11.1998 ve 30.12.1998 tarihli duyuruların 1998 Faaliyet Yönetmeliği ve fiyatlarla bir ilgisi olmadığı söylenmekte ve bu uyarıların yetkili satıcılara başka amaçlarla gönderildiği ifade edilmektedir. Ancak soruşturma raporunda da, uyarıların içeriğinin bir rekabet ihlaliyle ilgisinin olduğu iddia edilmemiştir. Bu uyarılara değinmekteki amaç, 1998 veya 1997 yılında çıkarılmış bir faaliyet yönetmeliğinin 1998 yılının sonlarında hala yürürlükte olduğunu göstermektir. Bu iki yönetmeliğin gerek bu bölümde incelenen yedek parça yeniden satış fiyatlarının tespiti, gerekse de rakip yedek parça kullanımına ilişkin hükümleri aynı olup, hangisinin yürürlükte olduğu bir önem taşımamaktadır.

Onarım amaçlı olmayan yedek parça yeniden satış fiyatlarının ve bu fiyatlar üzerinden yetkili satıcılar tarafından yapılabilecek azami indirim oranının MAİS tarafından açıkça belirlenmesi 4054 sayılı Rekabet Kanunu'nun 4 üncü maddesinin (a) bendi ile benzerlik göstermesi nedeniyle bu maddeyi ihlal etmektedir.

J.2.4. Otomobil Yeniden Satış Fiyatının Tespit Edilmesi

MAİS tarafından ilk yazılı savunmada belirtilen hususlar ve ekinde gönderilen 1998 yılı Haziran ayına ait farklı satıcılardan derlenmiş faturaların incelenmesi neticesinde hem bayilerin birbirlerinden farklı fiyatlardan hem de MAİS tarafından tavsiye edilen fiyattan farklı olarak satış yaptıkları tespit edilmiştir.

Soruşturma safhasında, soruşturma heyeti tarafından değişik illerdeki yetkili satıcılar nezdinde yapılan incelemelerde de yetkili satıcılar tarafından, otomobillerin yeniden satış fiyatı konusunda baskı yapılmadığı, araçların maliyeti esas olmak üzere MAİS tarafından bildirilen tavsiye fiyatı da göz önüne alınarak yetkili satıcının kendi satış fiyatını belirleyebildiği ifade edilmiş, bu satıcılardan rasgele seçilen fatura örneklerinden de farklı fiyattan araç satılabildiği görülmüştür.

Bu tespitler neticesinde MAİS'in yetkili satıcılar tarafından satılan otomobillerin yeniden satış fiyatını belirlemeye dair bir amacının bulunmadığı ve dolayısıyla da böyle bir etkinin pazarda doğmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J.2.5. Rakip Yedek Parça Kullanımının Yasaklanması

MAİS'in savunmasında Trabzon yetkili satıcısı KOÇMAK A.Ş. ile aynı adreste bulunan KOÇLAR Otomotiv, Gıda, İnşaat, Taahhüt, Ticaret Ltd. Şirketi'nin Valeo firmasının bayisi olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. MAİS yetkili satıcısı HEDEF Otomotiv, Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin Monroe, Mako, Farba, Valeo, Sismak, Supsan gibi yedek parça üreticilerinin bayiliğini yaptığı hazırladıkları fiyat kataloğundan anlaşılmaktadır.

21.10.1999 tarihinde Valeo Otomotiv Dağıtım A.Ş. Satış Müdürü C... T... ile yapılan görüşmede de Valeo bayilerinin MAİS yetkili satıcılarına mal satabildikleri belirtilmiştir.

Ayrıca yetkili satıcılarla yapılan görüşmelerden bayilerin MAİS'in zorlamasıyla değil kendi istekleriyle rakip yedek parça satmadıkları, ancak müşteri isterse başka markaları satabilmeleri önünde bir engel olmadığı öğrenilmiştir.

Sonuç olarak MAİS'in yetkili satıcılarını, rakip firmaların ürettiği yedek parçaları satmamalarına ve onarımda kullanmamalarına yönelik davranışlarda bulunduğu tespit edilememiştir.

J.2.6. Filo Satışları

ÖSB yönetmeliklerinin yukarıda sayılan hükümleri, tüketicilerin anlaşma konusu malları dağıtım sistemi içindeki istedikleri bir teşebbüsten elde etme serbestliğini sınırlamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları, anlaşma konusu malları yalnızca doğrudan ÖSB'den, diğer filo müşterileri de kendi istediklerinden değil, ÖSB tarafından belirlenen bir takım kısıtlara uyan yetkili satıcılardan almak zorunda kalmaktadır. Böyle bir kısıtlama, 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer bir teşebbüsün, tüketicilerin, yetkili araçların veya satıcıların anlaşma konusu malları veya bu mallar için servislerini sistem içindeki diledikleri bir teşebbüsten elde etme serbestliğini ... sınırlandırması" şeklindeki 1-f fıkrasına benzerlik göstermekte ve bu nedenle de sözleşme grup muafiyetinden yararlanamamaktadır.

MAİS'in savunmasının, filo satışlarının çok büyük miktarlarda gerçekleşen, çoğu zaman filo satışına konu olacak araç sayısının hem yetkili satıcının normal kapasitesini aşabilecek, hem de daha önemlisi MAİS'in üretim kapasitesi ve hızı ile ilgili bir satış türü olduğu savına dayandığı görülmektedir. Şirket yetkilileri ile yapılan görüşmede 1997 yılından sonra parkında en az üç adet Renault marka araba bulunan ya da üç veya daha fazla Renault alacak kuruluşlara yapılan satışların da filo satışları kapsamına girdiği öğrenilmiştir. Dolayısıyla filo satışları MAİS'in öne sürdüğü gibi yalnızca fabrikanın üretim programını dahi etkileyecek düzeyde büyük satışlardan oluşmamakta, hatta çoğu zaman daha önceden üç adet otomobil almış bir firmanın satın aldığı dördüncü otomobil de filo satışı kapsamında sayılmaktadır.

Yukarıda incelenen duyurular ve yönetmeliklerle MAİS'in, yetkili satıcıların filo satışlarında uygulayacağı indirim oranlarını tespit ettiği, bu şekilde yetkili satıcının müşterisine uygulayacağı fiyata doğrudan müdahale ettiği açıkça görülmektedir. Bu tespiti karşılık olarak, yetkili satıcının indirim yapabilmesi için MAİS'den indirimli araç alması, bunun için de MAİS'in bilgilendirilmesi ve indirime razı olması gerektiği savunması yapılmıştır. Ancak bu savunma, yönetmelik hükmünün hem MAİS'in razı olduğu indirimleri, hem de yetkili satıcının kendi kar marjından kısararak yapacağı indirimi ayrıntılı bir biçimde belirlemesine gerekçe teşkil etmemektedir. Yönetmeliklerde yer alan "Yapılan filo satışında belirtilen maksimum indirim oranının aşılmasının tespiti halinde söz konusu yetkili satıcının filo satışları engellenecek ve Renault katılımı sağlanmayacaktır. Ayrıca ilgili otoların kar marjları sıfırlanacak ve ilgili dönemde hakedilmiş performans primi ödenmeyecektir." şeklindeki hükümlerin rekabeti sınırlama amacını güttüğü ve savunmada belirtilen hususlarla açıklanamayacağı açıktır.

Savunmada filo satışlarının, miktar ve fiyata ilişkin özel koşulları nedeniyle MAİS ile yetkili satıcılar arasındaki sözleşme dışında bir işlem olduğu, dolayısıyla MAİS'in yetkili satıcıların filo satışlarına katılmalarını her zaman araçları temin etmeyerek veya indirimli fiyata razı olmayarak engelleyebileceği belirtilmiştir. Bu nedenle, filo satışlarının MAİS'in yetkili satıcılara tanıdığı bir hak olduğu ve rekabet ihlali olarak değerlendiren yönetmelik hükümleri ve bunlara koşut uygulamaların da bu lütfundan kaynaklandığı ima edilmektedir. Ancak yetkili satıcılık sözleşmesinin 35 inci maddesi uyarınca ÖSB yönetmelikleri sözleşmenin ayrılmaz parçalarıdır.

Sözleşmenin konusu Renault tarafından üretilen ya da pazarlanan otomobiller ve küçük ticari araçların yetkili satıcılar tarafından satılmasıdır. Bu nedenle filo satışları da sözleşme kapsamında değerlendirilmektedir.

J.3. Muafiyet Değerlendirmesi

J.3.1. Yetkili Satıcılık Sözleşmesi

Yetkili satıcılık sözleşmeleri otomobil ve yedek parça satışı ile birlikte bunlara servis sağlamaya ilişkin olmaları nedeniyle 1998/3 sayılı Tebliğin 2 nci maddesi açık hükmü uyarınca söz konusu Tebliğ hükümleri çerçevesinde incelenmiştir.

Söz konusu başvuruda sözleşmelerin 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun olarak değiştirildiği belirtilmekle birlikte, bildirim formunda, ekte yer alan sözleşmenin, Kanun'un 4 üncü ve 6 ncı maddelerine aykırı olmadığına tespitine ilişkin Kanun'un 8 inci maddesi çerçevesinde bir menfi tespit başvurusu olduğu ifade edilmektedir. Ancak, inceleme konusu anlaşma taraflardan birinin diğerine bir malı belirlenen bir bölgede münhasıran dağıtma hakkı veren bir anlaşma olduğundan, ilgili piyasadaki rekabet teşebbüsler arasında akdedilen bu anlaşma ile bozulmaktadır. Bu nedenle söz konusu anlaşmaya Kanun'un 4 üncü maddesine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verilmesi mümkün gözükmemektedir. Bildirim formunun 6.3 üncü maddesinde yer alan "Menfi Tespit Başvurusunda bulunmakla birlikte, Rekabet Kurulu bu başvuruyu reddederse, bu başvurunuzun Muafiyet Bildirimi olarak değerlendirilmesi konusunda isteminiz var mı?" sorusuna olumlu yanıt verildiği için anlaşma Kanun'un 5 inci maddesi ve motorlu taşıt dağıtım ve servisine ilişkin olması dikkate alınarak 1998/3 sayılı Tebliğ çerçevesinde incelenmiştir. Bu Tebliğ hükümlerince muafiyet tanınamayacak maddeler için bireysel muafiyet incelemesinde bulunulmuştur.

Sözleşmenin 5.3 ve 5.4.4 üncü maddelerinin, yetkili satıcıların cihaz, avadanlık ve madeni yağları, söz konusu muafiyet tebliğinin ilgili koşullarına uysa dahi, istediği teşebbüsten alma serbestisini kısıtladığı görülmüştür.

Sözleşmenin 7 nci maddesi hükmünün, 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamına Giren Yükümlülükler başlıklı 4 üncü maddesi 1 (b) fıkrasında ayrı satış yerlerinde, ayrı bir yönetimle ve ayrı bir yasal varlık halinde ve markalar arasında karışıklıktan kaçınacak şekilde satış halleri hariç olmak üzere üreticiden başka kişiler tarafından sunulan motorlu yeni taşıt araçlarını satmama yükümlülüğünün kapsamını aştığı görülmüştür. Muafiyetten yararlanabilmesi için bu maddenin yetkili satıcıların MAİS'den başkası tarafından sunulan motorlu araçların ve yedek parçaların ana veya yetkili satıcısı olması hakkının haklı objektif nedenlerin varlığı halinde 1998/3 sayılı Tebliğ'in 6/2-a maddesi hükmü uyarınca MAİS'in yazılı onayı şartına bağlı olmaktan çıkarılacak şekilde değiştirilmesi gerekmektedir.

29.7 nci madde yetkili satıcının reklam yükümlülükleri dahilinde bulunan ışıklı, ışısız amblem, pano, tabela, yazı ve işaretleri, söz konusu muafiyet tebliğinin ilgili koşullarına uysa dahi, istediği teşebbüsten alma serbestisini sınırlamaktadır.

Sözleşmenin 33.1 inci maddesi yetkili satıcıların alet, edevat ve demirbaşları 1998/3 sayılı Tebliğ'in 5 inci maddesinin a-5 inci bendinde öngörülmüş olan

standartlara uyulması koşuluyla istediği teşebbüsten alma serbestisini kısıtlamaktadır.

Sözleşmenin 35 inci maddesi MAİS'in yayımlayacağı her türlü duyuru, yönetmelik vb. metinlerin sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olacağı ve yetkili satıcının bunlara uymakla yükümlü olduğunu öngörmesi, bu maddenin rekabeti kısıtlayıcı etkiler doğuracak biçimde kullanılmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle maddenin kapsamının daraltılması gerekmektedir.

J.3.2. Yetkili Atelye Sözleşmesi

Sözleşmede "faaliyet bölgeleri" tanımlanarak yetkili atelyeler arasında coğrafi pazar paylaşımı öngörülmesi, atelyenin Renault yedek parçalarını dağıtım ağına dahil olmayan bayilere satmama yükümlülüğü, haklı objektif neden olmadıkça başka marka araçların bakım ve onarımını yapmama yükümlülüğü, MAİS'e haftalık, 15 günlük veya acil (günlük) olmak üzere ekonomik miktarlarda sipariş verme yükümlülüğü gibi hükümlerin bulunması nedeniyle bu anlaşmanın rekabeti kısıtlayıcı olduğu ve Kanun'un 8'inci maddesi anlamında bir "Menfi Tespit Belgesi" verilmesinin mümkün olmadığı görülmüştür.

1998/3 sayılı Tebliğ, motorlu taşıtların dağıtım ve servisinin bir arada düzenlendiği sözleşmelere uygulanması ve yürürlükte hizmetlere ilişkin bir grup muafiyeti düzenlemesinin olmaması nedeniyle sadece Renault marka araçların servisinin düzenlendiği söz konusu sözleşme bireysel muafiyet açısından değerlendirilecektir.

Herhangi bir anlaşmaya bireysel muafiyet tanınabilmesi için ise Kanun'un 5 inci maddesinin öngörmüş olduğu dört koşulun birlikte sağlanması gerekmektedir. Söz konusu sözleşme bu şartlar çerçevesinde incelendiğinde bireysel muafiyet almasını engelleyebilecek herhangi bir hükme rastlanmamıştır.

Ancak, sözleşmenin 9 uncu maddesine göre, sözleşmenin ayrılmaz parçasını teşkil eden "dış genelge" veya "talimat" niteliğindeki faaliyet yönetmeliklerinin yedek parça satışını düzenleyen bölümlerinin muafiyet tanınamayacak birtakım rekabeti kısıtlayıcı hükümler içermesi nedeniyle, yetkili atelye sözleşmesine, söz konusu yönetmeliğin bahsedilen hükümlerinin kaldırılması şartıyla muafiyet verilmesi uygun görülmüştür.

K- REKABETİN TESİSİ VE İHLALE SON VERME

Resen yapılan soruşturma sonucunda tespit edilen ihlallerin, yeniden satıcılarla yapılan sözleşmeler, faaliyet yönetmelikleri ve duyurular ile gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu nedenle rekabetin tesis edilebilmesi için, işbu Karar'da da rekabeti engelledikleri sonucuna varılan;

a) onarımda kullanılan yedek parçaların yeniden satışında MAİS'in perakende satış fiyatı üzerinden %10 oranından fazla indirim yapılmasını yasaklayan 16.10.1996 tarihli ve 23.5/6287 sayılı duyuru, 20.12.1996 tarihli "Onarım Ücret ve Onarımda Kullanılan Yedek Parça İskonto Taahhütnamesi'nin ekinde gönderildiği duyuru, 29.07.1997 tarih ve 23.5/164 sayılı duyuru, 29.12.1997 tarih ve 23.5/288 sayılı duyuru ve 20.02.1998 tarih ve 439 sayılı Servis Sirküleri'nin,

- b) “Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği”nin yedek parça yeniden satış fiyatlarının MAİS tarafından tespit edilmesini öngören Yedek Parça ve Aksesuar Satışlarına İlişkin Esaslar başlıklı üçüncü bölümünün üçüncü maddesinin,
- c) ve bunların dışında mevzuatla izin verilenin ötesine geçen her türlü kısıtlayıcı talimatın,
- yürürlükten kaldırılması gerekmektedir.

Yetkili satıcılık sözleşmesinin 35 inci maddesinin rekabet mevzuatına aykırı olarak uygulanmasına imkan vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Yine ihlallere neden olan ÖSB Yönetmeliği'nin 20.03.2000 tarihinde yürürlükten kaldırıldığı Kurul'a bildirilmiştir.

L- SONUÇ

MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin faaliyetlerine ilişkin olarak şikayetçilerin şikayeti üzerine ve resen yapılan incelemeler, önaraştırma ile soruşturma kapsamında elde edilen bilgi ve belgelerle tarafların yazılı ve sözlü savunmalarının değerlendirilmesi sonucunda;

1. Şikayetçilerin iddiaları ile ilgili olarak;

- a) MAİS'in haksız rekabete neden olduğunu düşündüğü bir takım eylemleri hukuksal yollarla sona erdirmeye çalışmasının, açılan dava sonucunda İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin şikayetçi BOZTEKİN'in haksız rekabette bulunduğunu tespit etmesi ve Yargıtay Onbirinci Hukuk Dairesi'nin bu kararı onaması sonucunda söz konusu teşebbüsün üretiminin bu nedenle durdurulması ve ürünlerini satan bazı yedek parça satıcılarının da hukuki yaptırımlara maruz kalmalarının, MAİS'in ya da soruşturma kapsamına alınmayan OYAK Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.'nin hakim durumlarını kötüye kullanmaları olarak değerlendirilemeyeceği,
- b) Şikayetçilerin ürünlerinin bağımsız yedek parça satıcıları tarafından alınmasının MAİS tarafından zorlaştırıldığı, Renault orijinal yedek parçaları satın almak isteyen bağımsız yedek parça satıcılarına başka marka yedek parçaları satmamaları koşulu ile mal verildiği, aksi halde Renault orijinal parçalarının kendilerine satılmayacağına söylendiği iddialarının tespit edilemediği,

2. Yapılan önaraştırma sırasında elde edilen bulgulara göre resen yürütülen soruşturmaya ilgili olarak;

- a) Yetkili satıcılık sözleşmesinin 35 ve yetkili atelye sözleşmesinin 9 uncu maddelerinde bu sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu kararlaştırılan dış genelge ve talimatlarla, yedek parçaların yeniden satış fiyatlarının MAİS tarafından tespit edildiği ve uygulandığı, mevcut anlaşmaların 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun hale getirildiği iddiasıyla tek taraflı olarak yapılan değişiklikler arasında anılan maddeler yer almadığı gibi bu maddelere dayanılarak gönderilmiş olan duyurular, yönetmelikler ve talimatların iptal edildiğine dair yeni bir duyurunun da yapılmamış olması sebebiyle 05.05.1998 tarihinden sonra dahi bu anlaşmaların yürürlükte bulunduğu; bu şekilde, halen yürürlükte

oldukları tespit edilen Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği ile yetkili satıcıların servislerinde veya yetkili atelyelerde onarım amacıyla kullanılmayıp, müşterilere satılan yedek parçaların yeniden satış fiyatlarının belirlenmesinin amaçlandığı,

- b) Onarımda kullanılan yedek parçaların yeniden satış fiyatlarında MAİS'in perakende satış fiyatı üzerinden %10'dan fazla indirim yapılmamasına ve yapanların cezalandırılacağına ilişkin duyuruların yürürlükten kaldırıldığına dair herhangi bir delil ibraz edilmediği gibi aksine tavsiye edilen fiyata aynen uyma ve %10'dan fazla indirim yapılmamasına dair uygulamaların aynı şekilde sürdürüldüğünün yetkili satıcılardan alınan ve MAİS'in savunmalarının eklerinde yer alan onarıma ilişkin faturalardan da tespit edildiği,
- c) Rakip teşebbüsler tarafından üretilen eşdeğer kalitedeki yedek parçaların yetkili servis ağında kullanılmasının ve satılmasının MAİS tarafından yasaklandığının belirlenmediği,
- d) Yetkili satıcılık sözleşmesinin 35 inci maddesi gereğince sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olduğu kabul edilen ve MAİS tarafından 20.03.2000 tarihinde yürürlükten kaldırıldığı bildirilen "Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği" ile filo satışlarında;

- yetkili satıcıların kamu kurum ve kuruluşlarına satış yapmalarının engellenmesi,
- yetkili satıcıların uygulayabilecekleri maksimum indirim oranlarının belirlenmesi,
- müşterilerin hangi yetkili satıcıdan mal alabileceklerinin MAİS tarafından belirlenmesi

amaçlarının güdülmekte olduğu tespit edildiğinden,

söz konusu anlaşma ve eylemlerin, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4 üncü maddesinin (a) ve (b) bentlerini açıkça ihlal ettikleri;

3. MAİS tarafından tek taraflı olarak çekilen ihtarname ile değiştirilen yetkili satıcılık sözleşmeleri için yapılan menfi tespit/muafiyet başvurusunun incelenmesi sonucunda;

- a) anlaşmanın taraflardan birinin diğerine bir malı belirlenen bir bölgede münhasıran dağıtma hakkı veren ve bundan başka çeşitli rekabet sınırlamaları da getiren nitelikte bir anlaşma olması nedeniyle Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesini ihlal ettiğinden menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı,
- b) 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde yapılan değerlendirmeye göre ise,

- sözleşmenin değişik 5.3 ve 5.4.4 üncü maddelerinde yer alan, yetkili satıcıları şirketin önereceği cihaz, avadanlık ve madeni yağları kullanmaya zorlayan hükmünün 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "Taraflarca anlaşmaya bu Tebliğde anılan mal ve hizmetlerden başka mal ve hizmetlerle ilişkili hükümler konulması veya anlaşmanın bu gibi mal ve hizmetlere uygulanması" şeklindeki 1-b fıkrasına uygunluk göstermesi,

- sözleşmenin değişik 7 nci maddesinin MAİS'den başkası tarafından sunulan motorlu araçların ve yedek parçaların ana veya yetkili satıcısı olmamasını öngören düzenlemesinin 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "Tarafların, bu Tebliğ kapsamına giren mal ve hizmetlerle ilgili olarak bu Tebliğ ile açıkça muaf tutulmamış rekabet kısıtlamaları öngörmeleri" şeklindeki 1-c fıkrasına uygunluk göstermesi,

- sözleşmenin değişik 29.7 nci maddesinin yetkili satıcının reklam yükümlülükleri dahilinde bulunan ışıklı, ışısız amblem, pano, tabela, yazı ve işaretleri MAİS'in önerdiği yerden satın almaya ya da kiralamaya zorlayan hükmünün 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "Taraflarca anlaşmaya bu Tebliğde anılan mal ve hizmetlerden başka mal ve hizmetlerle ilişkili hükümler konulması veya anlaşmanın bu gibi mal ve hizmetlere uygulanması" şeklindeki 1-b fıkrasına uygunluk göstermesi,

- sözleşmenin değişik 33.1 inci maddesinin alet, edevat ve demirbaşları şirketin önereceği yerlerden satın alınmasını ya da kiralanmasını zorunlu tutan hükmünün 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "Taraflarca anlaşmaya bu Tebliğde anılan mal ve hizmetlerden başka mal ve hizmetlerle ilişkili hükümler konulması veya anlaşmanın bu gibi mal ve hizmetlere uygulanması" şeklindeki 1-b fıkrasına uygunluk göstermesi,

- sözleşmenin 35 nci maddesi uyarınca sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olan dış genelge ve talimatlar yoluyla yeniden satış fiyatının tespit edilmesinin Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer teşebbüslerin, anlaşma konusu malların yeniden satışında, satıcının fiyat belirleme ve indirim konusundaki serbestliğini doğrudan ya da dolaylı olarak kısıtlaması" şeklindeki 1-e fıkrasına uygunluk göstermesi,

- sözleşmenin ayrılmaz parçası olan Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği'nin (ÖSB), kamu kurum ve kuruluşlarına yetkili satıcılar tarafından satış yapılmasının yasaklanması ve aynı müşteriye birden fazla yetkili satıcının talip olması durumunda satışı kimin yapacağına MAİS tarafından belirlenmesine dair hükümlerinin, 1998/3 sayılı Tebliğ'in Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler başlıklı 7 nci maddesinin "üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer bir teşebbüsün, tüketicilerin, yetkili araçların veya satıcıların anlaşma konusu malları veya bu mallar için servislerini sistem içindeki diledikleri bir teşebbüsten elde etme serbestliğini ... sınırlandırması" şeklindeki 1-f fıkrasına uygunluk göstermesi,

- ÖSB Yönetmeliği'nin yetkili satıcıların filo satışlarında uygulayacakları indirim oranlarının MAİS tarafından tespit edilmesini öngörmesi, bu nedenle 1998/3 sayılı Tebliğ'in 7 nci maddesinin "Üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer teşebbüslerin, anlaşma konusu malların yeniden satışında, satıcının fiyat belirleme ve indirim konusundaki serbestliğini doğrudan ya da dolaylı olarak kısıtlaması" şeklindeki 1-e fıkrasına uygunluk göstermesi

nedenleriyle 1998/3 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanamayacağı,

- c) bireysel muafiyet başvurusuna ilişkin olarak yapılan değerlendirme sonucunda da Kanun'un 5 inci maddesinde sıralanan hiçbir koşulu yerine getirmemesi nedeniyle sözleşmenin bu haliyle Kanun'un 4 üncü maddesinden bireysel olarak muaf tutulmasının mümkün olmadığı,

4) MAİS tarafından yetkili atelyelik sözleşmeleri için yapılan menfi tespit/muafiyet başvurusunun incelenmesi sonucunda;

- a) taraflardan birinin diğerine bir malı belirlenen bir bölgede münhasıran dağıtma hakkı veren ve bundan başka çeşitli rekabet sınırlamaları da getiren nitelikte bir anlaşma olması nedeniyle menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı,

- b) anlaşmanın yalnızca servise ilişkin olması nedeniyle herhangi bir grup muafiyeti tebliğinden yararlanamadığı,

- c) bireysel muafiyet verilmesinin de

- anlaşmanın eki olan dış genelge ve talimatların yedek parçaların yeniden satış fiyatının tespit edilmesine dair hükümler içermesi,
- anlaşmanın 5 inci maddesinin servis ve bakım istasyonlarında MAİS'in önereceği marka cihaz ve avadanlıklarla madeni yağları kullanmayı zorunlu tutan hükümler içermesi

nedenleriyle Kanun'un 5 inci maddesinde öngörülen koşulu sağlamadığı için mümkün olmadığı,

sonuçlarına varılarak Rekabet Kurulu'nca:

1. Şikayetçilerin istemlerinin reddedilmesine OYBİRLİĞİ ile;

2. MAİS Motorlu Taşıtlar İmal ve Satış A.Ş.'nin yetkili satıcılık sözleşmesi ve yetkili atelye sözleşmelerinin ayrılmaz parçası olan;

a) yetkili satıcı faaliyet yönetmelikleriyle yetkili satıcıların servislerinde veya yetkili atelyelerde onarım amacıyla kullanılmayıp, müşterilere satılan yedek parçaların yeniden satış fiyatlarının tespit edilmesi amacının güdülmesi suretiyle OYÇOKLUĞU ile,

b) duyurularla onarımda kullanılan yedek parçaların yeniden satış fiyatlarının tespit edilmesi suretiyle OYÇOKLUĞU ile,

c) özel satışlar birimi yönetmelikleri ile:

i. yetkili satıcıların kamu kurum ve kuruluşlarına satış yapmalarının engellenmesi suretiyle OYÇOKLUĞU ile,

ii. yetkili satıcıların uygulayabilecekleri maksimum indirim oranlarının belirlenmesi suretiyle OYÇOKLUĞU ile,

iii. müşterilerin hangi yetkili satıcıdan mal alabileceklerinin MAİS tarafından belirlenmesi amaçlarının taşınması suretiyle OYÇOKLUĞU ile,

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesinin açıkça ihlal edildiğine,

d) Böyle sözleşmeleri akdeden ve ihlallere neden olan eylemleri bildirim tarihinden sonra da uygulayan MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin aynı Kanun'un 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince, aynı maddenin dördüncü fıkrası da

değerlendirilerek, 1998 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayrisafi gelirleri üzerinden takdir edilen 257.947.002.625 (ikiyüzelliyedimilyardokuzyüzkırkyedimilyonikibinaltıyüzyirmibeş) TL. para cezası ile cezalandırılmasına OYÇOKLUĞU ile;

3. MAİS Motorlu Taşıtlar İmal ve Satış A.Ş. ile 216 adet yetkili satıcısı arasında akdedilen yetkili satıcılık sözleşmeleri için;

a) menfi tespit belgesi verilmesine ilişkin yapılan başvurunun reddedilmesine OYBİRLİĞİ ile,

b) sözleşmelerin 35 inci maddesine dayanılarak tek taraflı çekilen ihtarnameyle değişiklik yapılan,

- 5.3 ve 5.4.4 üncü maddelerinin yetkili satıcıların cihaz, avadanlık ve madeni yağları, Tebliğ'in 5 inci maddesinin a-5 inci bendinde öngörülmüş olan standartlara uyulması koşuluyla istediği teşebbüsten alma serbestisini sağlayacak bir biçimde değiştirilmesi,

- 7 nci maddesinin yetkili satıcıların MAİS'den başkası tarafından sunulan motorlu araçların ve yedek parçaların ana veya yetkili satıcısı olması hakkının haklı objektif nedenlerin varlığı halinde 1998/3 sayılı Tebliğ'in 6 /2-a maddesi hükmü uyarınca MAİS'in yazılı onayı şartına bağlı olmaktan çıkarılacak şekilde değiştirilmesi,

- 29.7 nci maddesinin yetkili satıcının reklam yükümlülükleri dahilinde bulunan ışıklı, ışiksiz amblem, pano, tabela, yazı ve işaretleri 1998/3 sayılı Tebliğ'in 5 inci maddesinin a-5 inci bendinde öngörülmüş olan standartlara uyulması koşuluyla istediği teşebbüsten alma serbestisini sağlayacak bir biçimde değiştirilmesi,

- 33.1 inci maddesinin yetkili satıcıların alet, edevat ve demirbaşları 1998/3 sayılı Tebliğ'in 5 inci maddesinin a-5 inci bendinde öngörülmüş olan standartlara uyulması koşuluyla istediği teşebbüsten alma serbestisini sağlayacak bir biçimde değiştirilmesi,

- 35 inci madde uyarınca sözleşmenin ayrılmaz parçası niteliğinde olan dış genelge ve talimatlardan soruşturma raporunda rekabete aykırı oldukları sonucuna varılan hükümler ile ve varsa diğer aykırı hükümlerin çıkarılması ve bu maddenin rekabet mevzuatına aykırı olarak uygulanmasına imkan vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi,

- 45 gün içinde öngörülen değişikliklerin yapılarak tevsik edilmesi amacıyla Kurul'a bildirilmesi

şartlarıyla sözleşmelerinin grup muafiyetinden yararlanabileceğinin teşebbüse bildirilmesine OYBİRLİĞİ ile,

c) Bireysel muafiyet başvurusuna ilişkin olarak yapılan değerlendirme sonucunda da Kanun'un 5 inci maddesinde sıralanan hiçbir koşulu yerine getirmemesi nedeniyle sözleşmenin bu haliyle Kanun'un 4 üncü maddesinden bireysel olarak muaf tutulmasının mümkün olmadığına OYÇOKLUĞU ile,

4. MAİS Motorlu Taşıtlar İmal ve Satış A.Ş. ile 63 adet yetkili atelye arasında akdedilen yetkili atelyelik sözleşmeleri için;

a) menfi tespit belgesi verilmesine ilişkin yapılan başvurunun reddedilmesine,

b) anlaşmanın 5 inci maddesinin yetkili atelyelerin aracın sağlam ve güvenilir bir biçimde çalışması için gerekli olan standartlara uyulması koşuluyla dilediği marka cihaz ve avadanlıklarla madeni yağları istediği teşebbüsten alma serbestisini sağlayacak bir biçimde değiştirilmesi ve

“Yetkili Atelye Sözleşmesi”nin 9 uncu maddesi uyarınca sözleşmenin ayrılmaz parçası niteliğinde olan dış genelge ve talimatlarda yer alan hükümlerden soruşturma raporunda rekabete aykırı oldukları sonucuna varılan hükümlerin çıkarılması ve bu maddenin rekabet mevzuatına aykırı olarak uygulanmasına imkan vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi şartlarıyla 45 gün içinde öngörülen değişikliklerin yapılarak tevsik edilmesi amacıyla Kurulumuza bildirilmesinden sonra yürürlüğe girmek ve bildirim yapıldığı 05.05.1998 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere MAİS’in ekli listede isimleri gösterilen yetkili atelyelerle yaptığı anlaşmalara beş yıl süreyle ayrı ayrı bireysel muafiyet verilmesine OYBİRLİĞİ ile,

5. MAİS tarafından daha önce akdedilmiş ve Rekabet Kurumu’nun faaliyette bulunduğunu 1997/5 sayılı Tebliğ ile ilan ettiği 05.11.1997 tarihinde yürürlükte bulunan yetkili satıcılık ve yetkili atelye sözleşmeleri 1997/6 sayılı Tebliğ’e uygun olarak 05.05.1998 tarihinde bildirilmiş ise de, bu bildirim formunda ve eklerinde o tarihte yürürlükte olduğu soruşturma sonucunda tespit edilen ve anlaşmaların ayrılmaz bir parçası olduğu taraflarca kabul edilen, kısıtlayıcı hükümler taşıyan Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği, Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği ve yedek parça yeniden satış fiyatlarında MAİS’in perakende satış fiyatı üzerinden %10’dan fazla indirim yapılmasını yasaklayan duyuruların Kurul’a bildirilmemesi sebebiyle,

a) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 16/1-c maddesi ve 2000/1 sayılı Tebliğ uyarınca MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. hakkında 608.400.000 (altıyüzsekizmilyondörtüyüzbin) TL. para cezası uygulanmasına OYÇOKLUĞU ile,

b) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 16/3 üncü maddesi uyarınca yukarıdaki fıkraya göre bildirimde bulunmaktan dolayı MAİS’in o tarihte yönetim kurulunda görev alan başkan Nihat ÖZDEMİR, başkan vekili Manuel GOMEZ, üyeler Nilgün ÖZTRAK, E. Ertuğrul TİFTİKÇİOĞLU, Thierry DOMBREVAL, François SCHWARTZ ve Uğur AKSAN’a ayrı ayrı 30.000.000 (otuzmilyon) TL. para cezası uygulanmasına OYBİRLİĞİ ile,

6. Rekabetin tesisi için tespit edilen bu ihlallerin sona erdirilmesini teminen 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 9 uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca;

yetkili satıcılık sözleşmesinin 35 inci ve yetkili atelye sözleşmesinin 9 uncu maddelerine göre yayımlanmış olan ve ihlal teşkil ettiği tespit edilen,

a) onarımda kullanılan yedek parçaların yeniden satışında MAİS’in perakende satış fiyatı üzerinden %10 oranından fazla indirim yapılmasını yasaklayan 16.10.1996 tarihli ve 23.5/6287 sayılı duyuru, 20.12.1996 tarihli “Onarım Ücret ve Onarımda Kullanılan Yedek Parça İskonto Taahhütnamesi”nin ekinde gönderildiği duyuru, 29.07.1997 tarih ve 23.5/164 sayılı duyuru, 29.12.1997 tarih ve 23.5/288 sayılı duyuru ve 20.02.1998 tarih ve 439 sayılı Servis Sirküleri’nin,

b) “Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği”nin yedek parça yeniden satış fiyatlarının MAİS tarafından tespit edilmesini öngören Yedek Parça ve Aksesuar Satışlarına İlişkin Esaslar başlıklı üçüncü bölümünün üçüncü maddesinin,

c) ve bunların dışında mevzuatla izin verilenin ötesine geçen her türlü kısıtlayıcı talimatın,

yürürlükten kaldırılmış olduğunun MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. tarafından halen faaliyette bulunan tüm yeniden satıcılara bildirilerek tevsik edilmesine OYBİRLİĞİ ile,

d) filo satışlarının;

- kamu kurum ve kuruluşlarıyla dernek ve vakıflara yetkili satıcılar tarafından satış yapılmasını yasaklayan,
- aynı müşteriye birden fazla yetkili satıcının talip olması durumunda satışı kimin yapacağını MAİS tarafından belirlenmesini sağlayan ve
- yetkili satıcıların filo satışlarında uygulayacakları indirim oranlarının MAİS tarafından tespit edilmesini öngören

hükümlerinin kaldırılması ve mevzuata aykırı olmaması koşuluyla Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği ile düzenlenebileceği hususunun MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.’ye bildirilmesine OYBİRLİĞİ ile

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

2 Kasım 2002 tarih, 00-42/453-247 sayılı Kurul Kararı’nın 5/a maddesine KARŞI OY GEREKÇESİ

MAİS’in yetkili bayileriyle imzaladığı yetkili satıcılık ve yetkili atelye sözleşmelerinin ayrılmaz bir parçası olarak yürürlüğe sokulan “Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği” ile “Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği”nin rekabeti kısıtlayıcı hükümler taşıdığı olmasına rağmen bildirilmemesinden dolayı 4054 sayılı kanunun 16/1-c maddesinde öngörülen bildirmeme cezasının verilmesi karara bağlanmış ise de, sayın çoğunluğun görüşüne aşağıdaki nedenlerle katılmak mümkün olmamıştır:

1- “Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği” ile “Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği” adıyla MAİS tarafından tek taraflı bildirim ile yürürlüğe konulan kısıtlayıcı hükümler, MAİS’in bayileriyle imzaladığı Yetkili Satıcılık Sözleşmesinin 35nci ve Yetkili Atelye Sözleşmesinin 9uncu maddesinin verdiği imkan çerçevesinde ilave kısıtlamalar olsa bile ayrı bir sözleşme olmayıp, asıl sözleşmenin uzantısı ve bir parçasıdır. Asıl sözleşme süresinde bildirilmiş olduğundan, “Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği” ve “Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği”nin ayrı bir sözleşme gibi değerlendirilerek hiç bildirimde bulunulmayan anlaşmalar için uygulanması gereken maktu bildirimde bulunmama cezası ile cezalandırılması doğru değildir.

2- Kaldı ki, asıl anlaşma bildirilirken eksik bildirilen bu iki Yönetmelikte yer alan ve uygulanan kısıtlamalar için soruşturma sonucunda eksik bildirim ve açık ihlal sebebiyle nispi para cezası verildiğine göre, ayrıca bildirmeme cezası verilmesine gerek de yoktur.

3- Öte yandan soruşturma raporunda önerilmeyen bu ceza için MAİS’in savunması da alınmamıştır.

**(Rekabet Kurulu'nun 02.11.2000 tarih ve 00-42/453-247 sayılı Kararına)
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Mais Motorlu Taşıtlar İmal ve Satış A.Ş. hakkında yapılan soruşturma sonucunda alınan nihai kararın 2-d ve 5-a maddelerine, aşağıda belirttiğim gerekçelerle karşı oy kullanılmıştır.

1- Mais tarafından, Yetkili Satıcılık Sözleşmesi ile Yetkili Atölye Sözleşmesi 1997/6 sayılı Tebliğ ile öngörülen süre içinde Rekabet Kurumu'na bildirilmiştir. Ancak Yetkili Atölye Sözleşmesi'nin 9. Maddesine göre sözleşmenin ayrılmaz parçasını teşkil eden "talimat"ların Rekabet Kurumu'na gönderilmemesi nedeniyle bildirimde bulunmama cezası öngörülmüştür.

Rekabet Kurumu'nun sözleşmenin bildirilmesiyle bilgi sahibi olduğu noksanlıkları tamamlaması mümkündür. Nitekim noksanlıklar tamamlattırılmış ve aynı kararın 3-b maddesi ile rekabeti kısıtlayan hükümlerin sözleşmeden çıkarılması kaydıyla muafiyetten yararlanabileceğine karar verilmiştir.

Bu bakımdan bildirimde bulunulduğu kabul edilerek, bildirimde bulunmama cezası verilmemesi gerektiği kanaatinde olduğum için, bu konuda ceza verilmesine ilişkin Kararın 5-a maddesindeki çoğunluk görüşüne katılmam mümkün olmamıştır.

2- Yukarıda belirttiğim zamanında bildirilmiş sözleşmelerin noksan eklerinin Kurul tarafından talebi ve ihlallerin giderilmesi mümkün iken, sözleşme gereği gönderilen talimatlarla ihlalde bulunulmuştur. Bildirimde bulunulması nedeniyle eyleme ceza verilmemesi gerekmektedir. Ancak Kurul, rekabet eylemlerini "açık" ihlal olarak değerlendirdiği için ceza tatbiki uygun olmakla beraber, söz konusu sözleşmelerin Rekabet Kurumu'nun teşkilatını oluşturmasından önce düzenlenmesi ve ayrıca bildirilmiş olması önemli azaltma nedeni kabul edilerek asgari ceza öngörülmesi gerektiği kanaatiyle daha yüksek ceza takdirini içeren Kararın 2-d maddesindeki çoğunluk görüşüne katılmam mümkün olamamıştır.

Nejdet KARACEHENEM
Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili Kurul kararına, aşağıda sunduğum nedenlerle katılmıyorum.

I- Usul Bakımından;

Kurul'un 09.05.2000 tarih ve 00-17/163-83 sayılı kararı ile, şikayetçiyi "taraf" gibi kabul eden usul kararına şu nedenlerle katılmıyorum.

Kararda, şikayetçi olanların soruşturma dosyasını inceleme talebi uygun görülmüştür. Diğer bir deyişle şikayetçi 4054 sayılı kanun anlamında " taraf " gibi kabul edilmiş ve yasamızın yalnız taraf veya taraflar için tanıdığı bir hak, şikayetçiye de genişletilerek tanınmıştır.

1- 4054 sayılı Kanun anlamındaki “taraf”, yargılama hukukundaki tarafla aynı değildir. Yargılama hukukunda bir dava söz konusudur ve bunun “davacı-davalı” tarafları mevcuttur. Oysa rekabet hukukundaki soruşturmalar bir dava değildir ve bu soruşturmalarda genellikle re’sen araştırma ilkesi ön planda bulunmaktadır. 40.madde gereğince re’sen başlatılan soruşturmalar bir ihbar veya şikayete bağlı olacağı gibi böyle bir başvuru olmadan da Kurulun kendi kararıyla başlatılabilir. Dolayısıyla, “davacı-davalı” taraf söz konusu değildir.

4054 sayılı yasanın sistematığı de göz önünde bulundurulursa soruşturmaların taraflarından biri, buna karar veren ve ihlali soruşturan taraf olan Kurumdur, diğer tarafı da hakkında soruşturma açılan ve ihlali yapan taraf veya taraflardır. Diğer bir deyişle yasamızdaki “ taraflar “ deyimini geniş anlamda değil, soruşturma açılan birden fazla teşebbüs veya teşebbüs birliğini ifade etmektedir. (Aynı görüşte Prof. Dr. Ejder Yılmaz, Perşembe Konferansları (RK) Rekabet Kanunu Uygulamasında Usul ve İspat sorunları.Sayfa-93-94 Kasım 1999)

2- Yasada, bu kavramların bilinçli biçimde ve birbirinden ayrı olarak kullanıldığı da anlaşılmaktadır. Kanunda sözü geçen “taraf veya taraflar“ (Madde 43/2-44/2-44/1-46/1 vs.) ile “şikayetçinin” farklı düşünüldüğü, 42. maddedeki özel düzenlemeden de anlaşılmaktadır. 42. madde de şikayette bulunanlara “başvuru sahibi“ denilmiştir.

3- Şikayetçinin 47.madde gereğince sözlü savunma toplantılarına katılma ve kararlara karşı Danıştay’a başvurma hakkının bulunması, onun taraf gibi görülmesi için yeterli neden sayılamaz. Çünkü bu haklara esasen menfaati bulunan bütün üçüncü şahıslarda sahiptir.

4- Şikayetçinin dosyayı inceleme talebinin hukuki dayanağı, yalnız ve ancak, taraf kabul edilmesiyle bulunabilir. Dosyayı inceleme hakkına sahip olan birinin (şikayetçinin), hakkında soruşturma yapılan taraftan rekabet hukuku açısından hiçbir farkı kalmamaktadır. Bunun sonucunda şikayetçinin de soruşturma raporunun gönderilmesini, süre uzatım talebinin görüşülmesini, ek raporun gönderilmesini, hatta kararın kendisine tebliğini istemesi haklı talepler haline gelebilecektir. Bu ise şikayetçiyi, şikayet ettiği tarafla aynı çizgide görmek ve değerlendirmek olacaktır. Ekonomik menfaatleri birbirinin kesinlikle zıttı olan şikayetçi ile soruşturma yapılan tarafın bu ilişkilerini soruşturma dosyasında içiçe getirmek konumuzun özüne de aykırı olacaktır.

5- Batı literatüründe sıkça kullanılan bir deyim olan “dosyaya girme hakkı” yalnız savunma hakkının bir gereğidir. AB uygulamalarında da “savunma hakkı” ile “dinlenme hakkı” birbirinden ayrı tutulmakta ve şikayetçinin dinlenme hakkı sahibi olduğu ve aleyhine soruşturma açılan işletmelerle aynı usulü pozisyonda bulunmadığı, savunma hakkı ilkesini koyan içtihatlardan da yararlanamayacağı açıkça görülmektedir. (Adalet Divanının BAT and Reynolds davası.)

Dosyaya girme hakkı, ticari gelenekler ve sair nedenlerle sistemimizde yalnız savunma hakkının bir gereği olarak görülmeli ve yalnız soruşturma açılan tarafa veya taraflara tanınmalıdır.

6- Dosyaya girme hakkı tanınmadığı hallerde, şikayetçinin hiçbir hukuki yararı ortadan kalkmış olmamaktadır. Diğer bir deyişle şikayetçinin şikayet konuları içinde kurulca ciddi bulunanlar olmuşsa soruşturma açıldığına dair bilgi şikayetçiye

ulaştırılmakta (madde 42/1) ciddi bulunmadığı için soruşturma açılmayan konular için de şikayetçinin idari yargı yoluna gitme hakkı (madde 42/2) bulunmaktadır. Ayrıca soruşturma sırasında kurum görevlilerinin her zaman şikayetçiden bilgi istemesi, bilgi alması hatta delil alması mümkündür.

7- Şikayetçinin 4054 sayılı kanunun sistemi içinde taraf gibi görülmeişinin diğer bir kanıtı da kararlarda bulunması gereken hususları düzenleyen 52. maddedir. Burada "savunmaların değerlendirilmesi"ne özel önem verilmiş, fakat şikayetçiyle ilgili herhangi bir unsura yer verilmemiştir. Dolayısıyla kanunumuz savunma hakkıyla ilgili bütün hususları öngörmüş buna karşılık dinlenme hakkını hiçbir şekilde savunma hakkı gibi görmemiştir.

Usuli çerçevede kalması gereğine inandığım şikayetçi haklarının genişletilerek taraf gibi değerlendirilmesi nedeniyle kararın bu bölümüne; katılmıyorum.

II- Esas Bakımından;

1- Müşterilere satılacak yedek parçaların yeniden satış fiyatının tespit edilmesi amacının güdüldüğü sonucuna varılarak ihlalin varlığına hükmetmek doğru değildir.

Önce, bu ihlal ile ilgili herhangi bir "eylem" tespit edilememiştir. Yalnız "amaç"a dayanılarak ihlal sonucuna varmak da, noksan değerlendirmedir. Kaldı ki MAİS, Yetkili Satıcılık ve Atölye Sözleşmelerini, Kurumumuza göndermiş, Kurumun cevabi yazısında belirtilen hususlara uydurmak suretiyle de düzeltilmiştir. Bu düzeltilmiş metnin, iyi niyetli bir davranış örneği olduğunun kabulü gerekir. Kurum, nasıl düzeltilmesi gerektiğini, metin halinde bildirmediğçe, düzeltilmiş metnin ihlal oluşturduğu sonucuna varamaz ve varamamalıdır.

Böyle bir düzenleme ihtiyacı da, esas itibariyle dikey anlaşmaların (Bayilik Sözleşmeleri) tabiatında vardır. Çünkü, burada aslanan bayiler arası bir rekabet değildir. Asıl rekabet, markalar arası bir rekabettir ve Renault ile diğer marka arabalar arasındadır. Sağlayıcının, bayileri bazı kurallara bağlı tutması, markalar arası rekabeti artırmak içindir. Özellikle araba satışlarında, satılan yalnız araba değil, bakım ve servis hizmetlerinin bütünüdür. Bu nedenle, tüketici yararı, bakım-onarım ve yedek parça işlerinin de, satıcı tarafından koordine edilmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü rekabetin özü ve hedefi tüketici yararadır ve onun istismar edilmesini önlemektir.

Yedek parça fiyatlarının değiştiğinin duyurular ile bayilere bildirilmesi de, bir ihlal amacından çok, bayilik sisteminin doğal bir sonucudur.

2- Kamu Kurum ve Kuruluşlarına yapılacak toplu satışların (filo satışları) bayiler tarafından yapılmasının engellendiği sonucuna varılması da, eşyanın tabiatına aykırıdır. Toplu satışların koşulları bireysel satışlardan, doğal olarak farklıdır. Bayilere tanınan kâr marjı içinde bu satışların gerçekleştirilmesi her zaman mümkün olamaz. Daha fazla indirim gerekebileceği gibi, satılacak adede göre teslim tarihlerinin belirlenmesi de gerekebilir.

Bunun yanında, sağlayıcı, filo satışları konusunda, bayiler arası ayırım yapmamakta, bayilere eşit davranmaktadır. Markalar arasındaki rekabet, bu olayda çok açık şekilde ortaya çıkmaktadır. Ana dağıtıcının, filo satışlarında yetkiyi

kendisinde toplaması, markalar arası rekabetin kaçınılmaz bir gereğidir. Bu da, hiç bir şekilde koordinasyon sağlandığı şeklinde yorumlanamaz.

Kaldı ki, bayilik sözleşmelerinde coğrafi pazar paylaşımı (bölge belirlenmesi) mümkün olduğu halde, toplu satışlarda bölgenin belirlenmesi şart değildir ve bunu da taraflar, dikey anlaşmalarda karşılıklı olarak kabul etmişlerdir.

3- İhlalin varlığı sebebiyle kararlaştırılan para cezası da, hakkaniyet ölçülerinin üzerinde, ihlalin ağırlık veya hafifliği göz önünde bulundurulmadan takdir edilmiştir. Fiili ihlalin tespit edilemediği, yani rekabet ihlaline rastlanmadığı halde, “amaç” var diyerek, bu ölçüde yüksek bir ceza öngörülmesi, rekabetçi ortamın sağlanmasına yardımcı olamayacaktır.

Diğer taraftan, MAİS, muafiyet için Kuruma başvurmuştur. Muafiyet talebinin öncelikle incelenip karara bağlanması gerekirken, soruşturma dosyası ile birleştirilmesi, cezalandırılması sonucunun başlangıcı olmuştur. Muafiyet incelenerek, aykırılıklar bildirilebilse idi, ihlal iddialarının sona ermesi ve dolayısıyla ceza almaması da mümkün olabilecekti. Verilen ceza bu açıdan da haksız olmuştur.

Cezalandırmada, MAİS’in karlılık durumunun gözardı edilmesi, yüksek bir ceza ile cezalandırılmasına neden teşkil etmiştir. Cezalandırmada, yol gösterici olmak, rekabet kültürü açısından daha doğrudur ve BİAK kararındaki gibi, ceza vermeme yoluna gidilmesinin daha uygun olacağı görüşündeyim.

4- “Bildirmeme cezası” verilmesini de, hukuki temele oturtmanın mümkün olmadığı görüşündeyim. MAİS, “bayilik sözleşmelerini” Kuruma bildirmiştir. Bildirilmediği iddia edilen “yönetmelikler” esasen bu sözleşmelerin ekleridir ve noksanların istenmesi, Kuruma düşen görevlerdendir. İncelemelerde de, sözleşmelerin esas alınması gerekir, çünkü muafiyet, verilecekse, sözleşmeye verilir.

Önemli olan diğer nokta, usul cezası açısından, karşı tarafın savunmasının alınmamış olmasıdır. 4054/44.md. son fıkra gereğince savunma almadan ceza öngörülmesi, yasaya açıkça aykırı bir sonuç olacaktır.

Bu nedenlerle, çoğunluk görüşüne katılamıyorum.

Kubilay ATASAYAR
Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

MAİS’in, yetkili bayileri ile yaptığı sözleşmelerdeki bir kısım hükümler ile bazı uygulamalar 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini açıkça ihlal ettiğinden MAİS’e ceza verilmesi gerekmele beraber, sözleşmelerin 1998 yılından önce düzenlenmiş ve bildirilmiş olmaları, ihlal içeren hüküm ve uygulamaların niteliği itibarıyla muhtemel zararın ağırlığı gibi nedenlerle adı geçen teşebbüse verilecek cezanın asgari düzeyde tutulmasının daha uygun olacağı düşüncesiyle Rekabet Kurulu’nun 2.11.2000 tarih ve 00-42/453-247 sayılı kararının (SONUÇ) bölümünün (2.d) bendindeki daha yüksek ceza takdirini içeren çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

R. Müfit SONBAY
Kurul Üyesi

KARŞI OY AÇIKLAMASI

MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili Kurulun **02.11.2000** tarih ve **00-42/453-247** sayılı kararının **2.** maddesine aşağıda sunduğum nedenlerle katılmıyorum.

1- Müşterilere satılacak yedek parçaların yeniden satış fiyatının tespit edilmesi amacının güdüldüğü sonucuna varılarak ihlalin varlığına hükmetmek doğru değildir.

Önce, bu ihlal ile ilgili herhangi bir “eylem” tespit edilememiştir. Yalnız “amaç”a dayanılarak ihlal sonucuna varmak da, noksan değerlendirmedir. Kaldı ki MAİS, Yetkili Satıcılık ve Atölye Sözleşmelerini, Kurumumuza göndermiş, Kurumun cevabi yazısında belirtilen hususlara uydurmak suretiyle de düzeltilmiştir. Bu düzeltilmiş metnin, iyi niyetli bir davranış örneği olduğunun kabulü gerekir. Kurum, nasıl düzeltilmesi gerektiğini, metin halinde bildirmedikçe, düzeltilmiş metnin ihlal oluşturduğu sonucuna varamaz ve varamamalıdır.

Böyle bir düzenleme ihtiyacı da, esas itibariyle dikey anlaşmaların (Bayilik Sözleşmeleri) tabiatında vardır. Çünkü, burada aslanan bayiler arası bir rekabet değildir. Asıl rekabet, markalar arası bir rekabettir ve Renault ile diğer marka arabalar arasındadır. Sağlayıcının, bayileri bazı kurallara bağlı tutması, markalar arası rekabeti artırmak içindir. Özellikle araba satışlarında, satılan yalnız araba değil, bakım ve servis hizmetlerinin bütünüdür. Bu nedenle, tüketici yararı, bakım-onarım ve yedek parça işlerinin de, satıcı tarafından koordine edilmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü rekabetin özü ve hedefi tüketici yararadır ve onun istismar edilmesini önlemektir.

Yedek parça fiyatlarının değiştiğinin duyurular ile bayilere bildirilmesi de, bir ihlal amacından çok, bayilik sisteminin doğal bir sonucudur.

2- Kamu Kurum ve Kuruluşlarına yapılacak toplu satışların (filo satışları) bayiler tarafından yapılmasının engellendiği sonucuna varılması da, eşyanın tabiatına aykırıdır. Toplu satışların koşulları bireysel satışlardan, doğal olarak farklıdır. Bayilere tanınan kâr marjı içinde bu satışların gerçekleştirilmesi her zaman mümkün olamaz. Daha fazla indirim gerekebileceği gibi, satılacak adede göre teslim tarihlerinin belirlenmesi de gerekebilir.

Bunun yanında, sağlayıcı, filo satışları konusunda, bayiler arası ayırım yapmamakta, bayilere eşit davranmaktadır. Markalar arasındaki rekabet, bu olayda çok açık şekilde ortaya çıkmaktadır. Ana dağıtıcının, filo satışlarında yetkiyi kendisinde toplaması, markalar arası rekabetin kaçınılmaz bir gereğidir. Bu da, hiç bir şekilde koordinasyon sağlandığı şeklinde yorumlanamaz.

Kaldı ki, bayilik sözleşmelerinde coğrafi pazar paylaşımı (bölge belirlenmesi) mümkün olduğu halde, toplu satışlarda bölgenin belirlenmesi şart değildir ve bunu da taraflar, dikey anlaşmalarda karşılıklı olarak kabul etmişlerdir.

3- İhlalin varlığı sebebiyle kararlaştırılan para cezası da, hakkaniyet ölçülerinin üzerinde, ihlalin ağırlık veya hafifliği göz önünde bulundurulmadan takdir edilmiştir. Fiili ihlalin tespit edilemediği, yani rekabet ihlaline rastlanmadığı halde, “amaç” var diyerek, bu ölçüde yüksek bir ceza öngörülmesi, rekabetçi ortamın sağlanmasına yardımcı olamayacaktır.

Diğer taraftan, MAİS, muafiyet için Kuruma başvurmuştur. Muafiyet talebinin öncelikle incelenip karara bağlanması gerekirken, soruşturma dosyası ile birleştirilmesi, cezalandırılması sonucunun başlangıcı olmuştur. Muafiyet incelenerek, aykırılıklar bildirilebilse idi, ihlal iddialarının sona ermesi ve dolayısıyla ceza almaması da mümkün olabilecekti. Verilen ceza bu açıdan da haksız olmuştur.

Cezalandırmada, MAİS'in karlılık durumunun gözardı edilmesi, yüksek bir ceza ile cezalandırılmasına neden teşkil etmiştir. Cezalandırmada, yol gösterici olmak, rekabet kültürü açısından daha doğrudur ve BİAK kararındaki gibi, ceza vermeme yoluna gidilmesinin daha uygun olacağı görüşümdedir.

Önemli olan diğer nokta, usul cezası açısından, karşı tarafın savunmasının alınmamış olmasıdır. 4054/44.md. son fıkra gereğince savunma almadan ceza öngörülmesi, yasaya açıkça aykırı bir sonuç olacaktır.

Bu nedenlerle, çoğunluk görüşüne katılamıyorum.

Mustafa Parlak
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 2.11.2000 Gün ve 00-42/453-247 Sayılı Kararı'na KARŞI OY GEREKÇESİ

Mais'in toplu satışlar konusunda benimsediği ve bayileri ile arasındaki Bayilik Sözleşmeleri'nin ayrılmaz bir parçası olduğu kabul edilen özel satışlar birimi yönetmelikleri ile yürürlüğe koyduğu kamu kurum ve kuruluşlarına yapılacak toplu satışlarda söz konusu birim eliyle teklif verilmesi uygulamasının anılan şirkete rakip markalarla rekabette belirleyici olabilecek fiyat esnekliğini sağladığı, yani piyasa koşullarının doğru değerlendirilmesi sayesinde bir filo ihalesinin diğer markaların elinden alınabilmesi şansını verecek en uygun fiyatın önerilebilmesine olanak yarattığı göz önüne alınırsa bu konuya Kurul çoğunluğunun yaptığından daha farklı yaklaşmak gerekir.

Başka bir deyişle, marka içi rekabeti bir ölçüde sınırlarken, bundan çok daha fazla önem taşıdığı kabul edilen markalararası rekabette Renault markasının etkinliğini artıracak ve böylelikle ilgili pazarda rekabetin canlılığını destekleyecek bir uygulamanın bir kalemde 4054 sayılı yasanın 4.maddesine aykırı olarak nitelendirilivermesinin yanlış bir yaklaşım olduğu görüşümdedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, başlıkta anılan Kurul Kararı'nın 2-c-i bendine katılma olanağı bulamadık.

Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU
Başkan

Murat GENCER
Kurul Üyesi

Sadık KUTLU
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 2.11.2000 Gün ve 00-42/453-247 Sayılı Kararı'nın 5/a Maddesine KARŞI OY GEREKÇESİ

Mais ile Yetkili Satıcı'ları arasındaki ilişkilere ilişkin düzenlemelerden "Yetkili Satıcı Faaliyet Yönetmeliği" ve "Özel Satışlar Birimi Yönetmeliği", anılan kuruluşun Yetkili Satıcı'larıyla imzaladığı Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nin 35. ve Yetkili Atelye

Sözleşmesi'nin 9.maddesinde öngörülmüş olup bunlar anılan sözleşmelerin tamamlayıcı parçalarıdır. Bu nedenle, söz konusu yönetmeliklerin bildirilmiş bulunan sözleşmeden ayrı olarak ele alınması doğru değildir. Bildirilmesi gereken sözleşmeler bildirildiğine göre bunlara yalnızca eksik bildirim işlemi yapılması (ki bu da yapıp eksik bildirim ve ihlal gerekçesiyle para cezası verilmiştir) ve ayrıca bildirmeme cezası verilmesinden kaçınılması gerekirdi.

Bu düşünce ile Kurul'un başlıkta anılan Kararı'nın 5/a maddesine katılma olanağı bulamadım.

Murat GENCER
Kurul Üyesi

**Rekabet Kurulu'nun 02.11.2000 Gün ve 00-42/453-247 Sayılı Kararı'nın
2/a Maddesine
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Yetkili satıcılık sözleşmesinin 35 ve yetkili atölye sözleşmesinin 9 uncu maddesinde bu sözleşmelerin ayrılmaz parçası olduğu kararlaştırılan dış genelge ve talimatlarla yedek parçaların yeniden satış fiyatlarının MAİS tarafından tespit edildiği ve uygulandığı yönündeki çoğunluk görüşüne, 05.05.1998 tarihinden sonra söz konusu uygulamanın tavsiye niteliğini aşır sabit fiyat empozesine dönüştüğüne ilişkin yeterli delil bulunamadığı, tavsiye fiyat uygulamasının da markalararası rekabetin yoğun olarak yaşandığı dosya konusu piyasada cezalandırılmayı gerektirir bir aykırılık olmadığı değerlendirilmesi ile katılma olanağı bulamadım.

Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU
Başkan